

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра германської і української філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему: «Використання цифрових технологій перекладу у відтворенні
спеціалізованих текстів»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною
програмою
Германські мови і переклад
(англійська та німецька мови)
спеціальності 035 Філологія
другого (магістерського) рівня
вищої освіти
групи 1
Ісаєв Р. Г.
Керівник: Тагільцева Я.М.
Рецензент: Воскобойник В.І.

Полтава - 2025 року

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

Освітньо-професійна програма Германські мови і переклад
(англійська та німецька мови)
Спеціальність 035 Філологія
другий (магістерський) рівень вищої освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____Наталія СИЗОНЕНКО
листопада 2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ісаєва Руслана Геннадійовича

1. Тема роботи: «Використання цифрових технологій перекладу у відтворенні спеціалізованих текстів», керівник роботи: кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської і української філології Тагільцева Яніна Михайлівна.

Затверджено засіданням кафедри протокол №5 від 28.10.2024 року.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти роботи 10 грудня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи:

- спеціальна професійна література,
- джерелах глобальної мережі «Інтернет» в галузі перекладу рекламних текстів, що знаходяться у відкритому доступі,
- результати роботи наукового гуртка,
- джерела бази практики.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. Теоретичні засади комп'ютерної підтримки перекладацької діяльності.

Розділ 2. Аналіз функціональних можливостей сучасного перекладацького програмного забезпечення.

Розділ 3. Впровадження інструментів комп'ютерної підтримки в роботу перекладача.

5. Перелік графічного матеріалу: схеми, рисунки, графіки, діаграми за темою та об'єктом дослідження.

6. Дата видачі завдання: 14 листопада 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи.	03.10.2024 р. – 29.10.2024 р.	
2	Складання і затвердження розгорнутого плану та завдання на кваліфікаційну роботу	30.10.2024 р. – 14.11.2024 р.	
3	Опрацювання літературних джерел	15.11.2024 р. – 10.11.2025 р.	
4	Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи	15.11.2024 р. – 10.11.2025 р.	
5	Виконання теоретичного розділу роботи	15.11.2024 р. – 03.02.2025 р.	
6	Виконання аналітичних розділів роботи	04.02.2025 р. – 03.11.2025 р.	
7	Оформлення тексту роботи	04.11.2025 р. – 12.11.2025 р.	
8	Попередній захист роботи на кафедрі	13.11.2025 р. – 14.11.2025 р.	
9	Нормо-контроль	17.11.2025 р. – 25.11.2025 р.	
10	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій	26.11.2025 р. – 02.12.2025 р.	
11	Захист кваліфікаційної роботи	17.12.2025 р.	

Здобувач вищої освіти _____ Руслан ІСАЄВ

Керівник роботи _____ Яніна ТАГІЛЬЦЕВА

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПІДТРИМКИ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	9
1.1. Поняття та класифікація автоматизованих засобів перекладу	9
1.2. Специфіка фахових текстів і вимоги до їх відтворення у перекладі	16
1.3. Можливості та обмеження застосування САТ-систем у перекладі спеціалізованих текстів	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	29
2.1. Огляд і порівняння ключових САТ-платформ	29
2.2. Практичне застосування цифрових технологій у перекладі спеціальних текстів	35
РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПІДТРИМКИ В РОБОТУ ПЕРЕКЛАДАЧА	41
3.1. Досвід перекладачів у використанні автоматизованих інструментів для перекладу спеціальних текстів	41
3.2. Методичні рекомендації щодо ефективного використання САТ- інструментів у перекладі спеціалізованих текстів	46
ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТКИ	65

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі, де обмін інформацією між країнами відбувається дедалі швидше, переклад спеціалізованих текстів набуває надзвичайного значення для забезпечення ефективної міжкультурної та міжпрофесійної комунікації. Особливо важливою є якісна передача змісту документів у таких сферах, як технічна, медична, юридична, сільськогосподарська, економічна та інформаційних технологій. Ці тексти відзначаються високим ступенем термінологічної насиченості, чіткими вимогами до точності та необхідністю дотримання встановлених стандартів і стилістичних норм.

У цьому контексті велике значення набуває використання засобів автоматизованої підтримки перекладача (Computer-Assisted Translation tools – CAT-tools). Такі інструменти дозволяють підвищити продуктивність перекладацької діяльності, забезпечити уніфікацію термінології, знизити кількість помилок і скоротити час, необхідний для перекладу. Дослідження функціональних можливостей, переваг та обмежень сучасних програм перекладу є одним із важливих напрямів сучасного перекладознавства.

Проблеми та перспективи використання САТ-інструментів висвітлюються у працях як українських, так і зарубіжних науковців. Зокрема, Л. Коломієць, М. Кочерган та О. Пономарів аналізують застосування комп'ютерної підтримки перекладу в освітньому процесі, тоді як Ентоні Пім, Федеріко Гаспарі та Шарон О'Браєн досліджують інтеграцію САТ-інструментів у професійну практику перекладачів. Їхні роботи підтверджують, що автоматизовані технології перекладу стають невід'ємним компонентом сучасної перекладацької діяльності та сприяють підвищенню її якості та ефективності.

Таким чином, обрана тема є своєчасною, теоретично обґрунтованою та має прикладне значення для розвитку перекладознавства, лінгвістики, фахової комунікації й освіти. Вона відповідає сучасним потребам ринку

праці, де знання цифрових інструментів перекладача стає невід'ємною складовою професійної компетентності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота розроблена та впроваджена в полі науково-дослідного напрямку кафедри **германської і української філології до теми:** «Актуальні питання сучасної філології та особливості викладання мовних дисциплін в аграрному вищому навчальному закладі».

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є з'ясування ролі та ефективності цифрових засобів перекладу у процесі роботи зі спеціалізованими текстами.

Досягнення мети зумовило необхідність виконання таких **завдань:**

1. Визначити типологію та функціональні особливості цифрових перекладацьких інструментів.
2. Схарактеризувати специфіку спеціалізованих текстів та вимоги до їх перекладу.
3. Проаналізувати можливості популярних САТ-засобів у роботі з фаховими текстами.
4. Дослідити практичний досвід використання цифрових інструментів у перекладацькій діяльності.
5. Сформулювати рекомендації щодо ефективного застосування програм комп'ютерної підтримки перекладу.

Об'єктом дослідження є процес перекладу спеціалізованих текстів у сучасних умовах цифровізації перекладацької діяльності.

Предмет дослідження – функціональні особливості та практичне застосування цифрових перекладацьких засобів у перекладі професійно орієнтованих текстів.

Методи дослідження. У ході дослідження застосовувався комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, що забезпечили всебічний розгляд

теми. Метод аналізу та узагальнення наукової літератури дозволив вивчити теоретичні засади автоматизованого перекладу та специфіку роботи зі спеціалізованими текстами. За допомогою описового методу було схарактеризовано функціональні можливості сучасних програмних засобів для перекладу, що використовуються в професійній діяльності перекладачів. Компаративний метод дав змогу порівняти різні CAT-інструменти за критеріями зручності, точності та адаптивності до текстів професійного спрямування. Метод моделювання використовувався для розробки практичного кейсу перекладу спеціалізованого тексту із залученням програмного забезпечення, що відтворює реальні умови професійної роботи. Анкетування та подальший аналіз отриманих даних дозволили виявити особливості застосування автоматизованих засобів перекладу у щоденній практиці перекладачів. У комплексі використані методи забезпечили ґрунтовне дослідження проблеми як з теоретичного, так і з практичного аспекту.

Наукова новизна дослідження полягає у всебічному розгляді використання цифрових інструментів перекладу при роботі з професійними текстами. Особливістю є поєднання аналізу сучасних технологій із практичним досвідом перекладачів та результатами емпіричних спостережень, що дозволяє сформулювати обґрунтовані рекомендації для професійної діяльності.

Практична значущість отриманих результатів полягає в тому, що їх можна застосовувати безпосередньо в роботі перекладачів для підвищення продуктивності та точності перекладу спеціалізованих текстів. Крім того, матеріали дослідження можуть стати цінним ресурсом в освітньому процесі для здобувачів вищої освіти філологічного спрямування, особливо під час викладання дисциплін, пов'язаних із перекладацькими технологіями. Отримані висновки, практичні поради та розроблені підходи можуть використовуватися для вдосконалення підготовки майбутніх фахівців у сфері

перекладу, інтеграції сучасних цифрових засобів у перекладацький процес та розвитку цифрової компетентності мовних спеціалістів.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота – це самостійне наукове дослідження. Всі результати дослідження та проведений аналіз належать автору дослідження. Усі розробки та система досліджених компетентностей, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження апробовано під час участі в науково-практичній конференції – VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Мова і міжкультурна комунікацій: теорія та практика», що проходила в м. Полтава 20 листопада 2025 року.

Публікації. За результатами кваліфікаційної роботи було опубліковано тези.

Ісаєв Руслан Застосування цифрових технологій у перекладі спеціалізованих текстів. *Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика* : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 20 листопада 2025 р.). Полтава : ПДАУ, 2025. С. 228–231

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота охоплює 73 сторінки, з них 62 сторінки основного тексту, список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПІДТРИМКИ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Поняття та класифікація автоматизованих засобів перекладу

У ХХІ столітті перекладацька діяльність зазнала значних змін під впливом цифрових технологій, які стали невід'ємною складовою сучасної професії перекладача. Одним із найважливіших нововведень у цьому контексті є автоматизовані засоби перекладу, що допомагають створювати точний, узгоджений та якісний переклад, особливо у сфері спеціалізованих текстів. Вони не замінюють перекладача, як це робить машинний переклад, а навпаки – сприяють оптимізації роботи та підвищують ефективність процесу [56; 59].

Основою більшості сучасних цифрових технологій для перекладу є такі компоненти, як пам'ять перекладу (Translation Memory), термінологічні бази, інтеграція з глосаріями, інструменти контролю якості перекладу (QA tools), а також підтримка різних форматів файлів [5]. Пам'ять перекладу працює за принципом збереження вже перекладених сегментів тексту (речень або словосполучень), які надалі автоматично пропонуються для повторного використання в схожих контекстах.

Використання цифрових технологій дає змогу перекладачам працювати в єдиному інтерактивному середовищі, що охоплює всі етапи перекладацького процесу: від аналізу джерельного тексту до експорту готового перекладу у потрібному форматі. Особливо ефективними такі платформи є при роботі з технічними, юридичними, медичними та іншими спеціалізованими текстами, що потребують високого рівня термінологічної точності та стилістичної узгодженості.

На відміну від машинного перекладу, де весь процес генерується автоматично без участі людини, цифрові технології працюють у форматі людино-машинної взаємодії. Центральним елементом більшості таких

платформ є Translation Memory – база даних, яка зберігає перекладені сегменти і пропонує їх повторне використання під час перекладу схожих текстових фрагментів [18]. Це не лише прискорює процес перекладу, але й забезпечує послідовність та узгодженість викладу матеріалу, що є надзвичайно важливим у роботі зі спеціалізованими текстами [38].

Сучасні наукові дослідження визначають цифрові технології перекладу як програмне забезпечення, яке функціонує на основі повторного використання вже перекладених сегментів за допомогою пам'яті перекладу, термінологічних глосаріїв та засобів контролю якості [46]. Вони сприяють систематизації перекладацьких рішень, забезпечують узгодженість термінології та значно скорочують час виконання проєктів. Окрему важливу роль відіграє термінологічне управління (Terminology Management) – фіксація, узгодження та використання термінів у межах одного або кількох проєктів [2].

Крім пам'яті перекладу та глосаріїв, сучасні цифрові технології включають інструменти контролю якості, автоматичного попереднього перекладу, інтеграцію з платформами машинного перекладу (наприклад, DeepL, Google Translate API) та онлайн-редакторами [62]. Деякі системи також підтримують колаборативний режим роботи в реальному часі, що є особливо актуальним для перекладацьких агенцій та команд спеціалістів.

До популярних цифрових платформ перекладу належать SDL Trados Studio, MemoQ, Wordfast, Smartcat, Memsource (Phrase) та OmegaT. Кожна з них відрізняється набором функцій, інтерфейсом та моделлю ліцензування, що визначає вибір перекладачів залежно від завдань, складності тексту та вимог клієнта.

Сучасні цифрові технології здатні інтегруватися з хмарними сервісами, корпоративними базами термінологій, платформами для спільної роботи перекладачів, а також із системами машинного перекладу, такими як DeepL чи Google Translate. Це дозволяє поєднувати переваги автоматизації з людською креативністю та контролем якості, що робить процес перекладу більш ефективним та надійним.

До ключових функцій CAT-інструментів належать [3]:

- створення та використання пам'яті перекладу — бази даних, що містить раніше перекладені сегменти (речення, абзаци) і дозволяє повторно використовувати їх при роботі з текстами схожої тематики;
- робота з термінологічними базами, словниками та глосаріями, які забезпечують єдність термінології у межах одного або декількох проєктів;
- інтеграція з системами машинного перекладу, що дає змогу одержувати автоматичні варіанти перекладу для подальшого редагування перекладачем;
- інструменти для управління перекладацькими проєктами, командної роботи, контролю якості, попереднього аналізу текстів та статистичних даних.

Автоматизовані засоби перекладу широко використовуються в локалізації програмного забезпечення, перекладі технічних, медичних, юридичних та фінансових документів, а також у великих проєктах із повторюваною лексикою. Найпоширеніші CAT-платформи включають SDL Trados Studio, MemoQ, Memsource (Phrase), Smartcat, Wordfast, Across, MateCat та інші. Кожен інструмент відрізняється функціональністю, моделлю ліцензування та орієнтацією на певні види перекладу.

У CAT-засобах основну роль відіграє перекладач, а програмне забезпечення слугує допоміжним інструментом, який підвищує ефективність та якість перекладу шляхом оптимізації робочих процесів [59].

Існує кілька підходів до класифікації автоматизованих засобів перекладу. Одним із важливих критеріїв є ступінь інтеграції з машинним перекладом. За цим критерієм виділяють три типи CAT-систем [16]:

1. Традиційні CAT-інструменти працюють виключно з пам'яттю перекладу та термінологічними базами без залучення машинного перекладу. Вони ефективні при роботі з повторюваними або схожими сегментами, використовуючи накопичений досвід попередніх перекладів.

2. Гібридні системи поєднують пам'ять перекладу та сервіси машинного перекладу. Перекладач отримує автоматично згенерований переклад, який можна редагувати та зберігати в пам'яті. Це пришвидшує обробку великих обсягів тексту, хоча якість машинного перекладу потребує

додаткового контролю [46].

3. Системи машинного перекладу забезпечують повністю автоматичний переклад без участі людини. Хоча такі системи не є САТ-засобами у традиційному сенсі, їх часто інтегрують у САТ-платформи для швидкого отримання попередніх перекладів.

Вибір конкретного типу інструменту залежить від специфіки проєкту, вимог до якості перекладу та рівня підготовки перекладача [23]. Для спеціалізованих текстів перевага зазвичай надається гібридним системам, що поєднують швидкість машинного перекладу з контролем людини.

За рівнем доступності САТ-інструменти поділяються на комерційні (платні) та відкриті (безкоштовні або умовно безкоштовні) рішення [31]. Відкриті інструменти, такі як OmegaT або MateCat, популярні серед початківців і у навчальних закладах.

Класифікація за функціональним призначенням включає:

- Редактори перекладу (Translation Editors) – основне середовище роботи перекладача, де текст розбито на сегменти. Інтерфейс зазвичай має два поля – для оригіналу та перекладу. Приклади: SDL Trados Studio, MemoQ, Wordfast Pro.

- Пам'ять перекладів (Translation Memory, TM) – база даних попередньо перекладених сегментів (пари «оригінал–переклад»), що забезпечує послідовність перекладу та економію часу. Приклади: SDL Trados (TM), Déjà Vu, OmegaT.

- Термінологічні менеджери — інструменти для створення та керування термінологією, що критично важливо для технічних, медичних та юридичних текстів. Приклади: SDL MultiTerm, MemoQ Term Base.

- Інструменти вирівнювання (Alignment tools) — дозволяють створювати ТМ на основі готових паралельних текстів. Приклади: WinAlign (Trados), MemoQ Aligner.

- Машинний переклад з постредагуванням (MT + PE) — інтеграція з МТ-системами (Google Translate, DeepL, Amazon Translate) для редагування автоперекладу. Приклади: Smartcat, Memsource, MateCat.

Залежно від технічної організації платформи САТ-системи бувають:

– Десктопні програми, що встановлюються на локальний комп'ютер, мають ширший функціонал та підходять для великих або конфіденційних проєктів. Приклади: SDL Trados Studio, MemoQ, Wordfast Classic [44].

– Хмарні платформи, доступні через браузер, що підтримують командну роботу, спільне редагування та інтеграцію з онлайн-ТМ і МТ. Приклади: Smartcat, Memsource, MateCat, Lokalise.

За типом доступу виділяють:

– Пропріетарні системи, що вимагають ліцензії та пропонують технічну підтримку й регулярні оновлення. Приклади: SDL Trados Studio, Memsource, MemoQ.

– Open-source інструменти, безкоштовні або умовно-безкоштовні з відкритим кодом, які можна адаптувати під власні потреби. Приклади: OmegaT, Anaphraseus, Lokalise OSS [8].

Класифікація за критерієм типу інсталяції та доступу впливає на функціональні можливості, зручність використання та організацію командної роботи перекладачів (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація автоматизованих засобів перекладу за критерієм типу інсталяції та доступу до програмного забезпечення

Тип автоматизованого засобу перекладу	Характеристика	Приклади
Локальні (настільні) САТ-інструменти	Програми, які встановлюються безпосередньо на комп'ютер користувача. Мають повний функціонал і не залежать від інтернет-з'єднання.	SDL Trados Studio, MemoQ, Wordfast Pro
Хмарні (онлайн) платформи	Інструменти, що працюють через веб-браузер, не вимагають встановлення. Забезпечують доступ з будь-якого пристрою та спрощують командну роботу.	Smartcat, Memsource, MateCat
Гібридні системи	Поєднують функціональність локальних і хмарних рішень, дозволяють як автономну роботу, так і роботу онлайн з синхронізацією даних.	SDL Trados Studio з доступом до хмарних сервісів, Memsource Desktop

Такий поділ дозволяє легше орієнтуватися при виборі програмного забезпечення, враховуючи специфіку конкретного перекладацького проєкту, вимоги щодо мобільності та потребу в командній роботі. Локальні програми зазвичай пропонують ширший набір функцій і демонструють стабільну роботу, у той час як хмарні платформи забезпечують гнучкість та зручність спільного використання, а гібридні рішення намагаються поєднати переваги обох підходів.

Для роботи зі спеціалізованими чи фаховими текстами автоматизовані засоби перекладу часто інтегрують термінологічні бази – це структуровані колекції термінів із відповідними еквівалентами, які допомагають підтримувати єдність і точність термінології у всьому перекладі [23].

Вибір конкретного класу інструментів залежить від професійних потреб перекладача: галузі тексту, обсягів роботи, необхідності колективної взаємодії та наявного бюджету. Розуміння класифікації CAT-засобів дає змогу оптимізувати перекладацький процес та забезпечити високу якість перекладу спеціалізованих матеріалів.

Сучасні автоматизовані засоби перекладу є одним із ключових інструментів у роботі перекладача, поєднуючи традиційні лінгвістичні навички з можливостями цифрових технологій. На відміну від класичних систем машинного перекладу, CAT-засоби виконують роль інтелектуального помічника: вони зберігають перекладені сегменти, уніфікують терміни та дозволяють створювати послідовні тексти з урахуванням специфіки певної галузі. Класифікація цих інструментів за типом реалізації (локальні, хмарні, гібридні), функціональністю та рівнем доступу допомагає обрати найбільш підходящий варіант для конкретного завдання.

Поняття автоматизованих засобів перекладу охоплює не лише технічний, а й методичний аспект, тому їхнє вивчення є обов'язковим етапом підготовки кваліфікованих перекладачів. Отже, глибоке розуміння сутності

та типології САТ-інструментів формує міцну основу для їхнього ефективного впровадження у практику перекладу спеціалізованих текстів, що, в свою чергу, сприяє розвитку перекладознавства як науки та професії перекладача в цілому.

1.2 Специфіка фахових текстів і вимоги до їх відтворення у перекладі

Останнім часом перекладацька практика дедалі частіше зосереджується на роботі з фаховими текстами – документами, створеними у межах певної професійної галузі. Такі тексти вирізняються значним рівнем термінологічної насиченості, чіткою структурою та визначеною функціональною спрямованістю. З огляду на зростання потреби в перекладах цього типу, що пов'язано з процесами глобалізації, активним розвитком міжнародного співробітництва та поширенням спеціалізованих індустрій, питання забезпечення якості й ефективності перекладу набуває особливої значущості.

Фахові або спеціалізовані тексти посідають важливе місце у сучасному перекладознавстві та професійній практиці перекладача, адже охоплюють широкий спектр комунікативних сфер – юридичну, медичну, технічну, економічну, інформаційно-технологічну тощо [12]. Кожна з них має власні жанрові, стилістичні й лексико-граматичні особливості, що зумовлює різні підходи до перекладу та вибору перекладацьких стратегій.

Важливо, щоб перекладач забезпечував точну передачу термінології, логічну структуру повідомлення, а також функціонально-комунікативну відповідність між оригіналом і перекладом [3]. Такі вимоги вимагають не лише мовної компетентності, а й розуміння змістової специфіки фахових текстів, що сприяє створенню перекладу, максимально наближеного до галузевих стандартів та очікувань адресата.

Фахові тексти визначають як особливий тип письмових матеріалів, призначених для професійної аудиторії та спрямованих на задоволення її інформаційних потреб [9]. Їм властива вузькоспеціалізована тематика, висока концентрація термінів, сталість мовних конструкцій і структурна впорядкованість. Такі документи функціонують у різних сферах (технічній, медичній, правовій, економічній, науковій) і вирізняються чітким дотриманням жанрових норм, що гарантує точність і однозначність переданої інформації.

Для фахових текстів типовими є стандартизованість викладу, використання фіксованих мовних кліше, скорочень, таблиць і схем. Основну роль відіграє інформативність, логічність побудови та послідовність подання матеріалу [23]. Адресованість таких текстів фахівцям певної галузі часто зумовлює відсутність пояснень очевидних понять, що може ускладнювати роботу перекладача, який не має спеціальної підготовки.

Поняття фахового тексту тісно пов'язане із категорією спеціалізованого дискурсу: системи мовних, когнітивних і прагматичних характеристик спілкування у межах певної професійної спільноти [9]. Цей дискурс виявляється через особливості побудови фахових текстів і формується відповідно до усталених галузевих норм.

Важливою складовою спеціалізованого дискурсу є терміносистема – впорядкована сукупність термінів, що відображає структуру знань певної галузі [3]. Термінологія у таких текстах виконує не лише номінативну, а й когнітивну та комунікативну функції, адже через неї передаються базові поняття й концепти професійної сфери.

Одним із ключових понять у перекладі фахових текстів є еквівалентність – ступінь відповідності змісту, стилю та прагматичної мети перекладу вихідному тексту [11]. Вона визначає, наскільки точно переклад передає смислові й функціональні характеристики оригіналу.

Особливу роль у цьому контексті відіграє термінологічна точність, яка передбачає адекватне, послідовне і контекстуально виправдане відтворення

фахових термінів у цільовій мові [23]. Від неї залежить достовірність переданого змісту, а також уникнення можливих двозначностей чи помилок, які можуть призвести до викривлення інформації.

Не менш важливою є стилістична адекватність, тобто збереження жанрових та стилістичних ознак тексту, що відповідають його функціональному призначенню. Завдяки цьому переклад сприймається цільовою аудиторією як автентичний і професійно виконаний документ [55]. Саме поєднання термінологічної точності та стилістичної адекватності забезпечує високий рівень якості перекладу фахових текстів і підвищує довіру до перекладача як компетентного посередника між професійними спільнотами.

Переклад спеціалізованих текстів потребує не лише глибокого володіння мовою, а й розуміння самої предметної сфери, до якої належить текст. На наш погляд, компетентний перекладач повинен орієнтуватися не тільки в граматиці чи лексиці, а й у контексті, в якому функціонує термінологія. Висока якість перекладу досягається тоді, коли дотримано низку основних принципів: точності у відтворенні термінів, збереження функціональної еквівалентності, відповідності стилю оригіналу, логічності синтаксичної побудови та структурної цілісності тексту. Якщо хоча б одна з цих вимог ігнорується, переклад може втратити свою інформативність або навіть призвести до викривлення змісту, що є критичним у професійній комунікації.

Сучасні фахові тексти часто мають міждисциплінарний характер. У межах одного документа можуть поєднуватися знання з різних сфер, наприклад, технічні описи медичних приладів чи юридичні положення в аграрних контрактах. Така комбінація вимагає від перекладача високого рівня термінологічної компетентності та гнучкості мислення. Для досягнення точності перекладу важливо користуватися галузевими стандартами, авторитетними глосаріями, базами термінів і пам'яттю перекладів. Значну роль відіграє й інтертекстуальний аналіз, який допомагає зберегти логічну

узгодженість тексту й адекватно відтворити його комунікативні особливості.

Отже, робота з перекладом спеціалізованих матеріалів вимагає не лише лінгвістичних умінь, а й здатності інтегрувати знання з певної галузі. Ефективність процесу підвищується завдяки застосуванню сучасних технологічних рішень, зокрема автоматизованих перекладацьких систем [40]. Такі інструменти допомагають забезпечити термінологічну послідовність, пришвидшити перекладацькі операції та підвищити загальну якість результату. У сукупності ці чинники формують комплексну модель перекладацької діяльності, яка визначає специфіку роботи з фаховими текстами.

Серед головних рис таких текстів слід виокремити високу насиченість термінами, чітку структурну організацію, дотримання жанрових і стилістичних норм, а також орієнтацію на вузьке коло спеціалістів (Рис. 1.1). Усі ці характеристики зумовлюють особливості перекладацьких стратегій і методів, що використовуються для адекватного відтворення змісту. Подальший аналіз кожного з цих аспектів дозволяє краще зрозуміти вимоги, які ставляться до процесу перекладу фахових текстів та критерії оцінювання його якості.



Рис. 1.1. Специфіка фахових текстів

Розглянемо основні особливості фахових текстів, що мають безпосередній вплив на процес їх перекладу [13].

1. Такі тексти зазвичай характеризуються вузькоспеціалізованою тематикою, яка охоплює певну галузь знань або конкретний напрям професійної діяльності.

2. Вони відзначаються значною насиченістю термінологічними одиницями, для яких необхідне точне й послідовне відтворення у перекладі, адже навіть незначна неточність може змінити зміст повідомлення.

3. Структура таких матеріалів зазвичай чітко визначена та часто стандартизована згідно з усталеними жанровими нормами (наприклад, це можуть бути інструкції, технічні описи або юридичні документи).

4. Перекладач повинен дотримуватися встановлених жанрово-стилістичних норм, які забезпечують офіційність, формальність або науковий характер викладу.

5. Ще однією важливою рисою є орієнтація на фахову аудиторію, що очікує максимальної точності, логічності та достовірності поданої інформації. У таких умовах виникає потреба в особливо ретельному доборі термінів і збереженні стилістичної узгодженості. Це пояснюється тим, що в окремих сферах, наприклад, медицині, праві чи технічних галузях, навіть мінімальні відхилення від норми можуть мати серйозні наслідки.

6. Переклад подібних текстів потребує врахування контексту та функціонального призначення матеріалу, адже саме ці чинники визначають, як має бути передано зміст у мові перекладу. У текстах цього типу часто трапляються формалізовані вирази, стандартизовані конструкції та сталі шаблони, які необхідно розпізнати й коректно відтворити.

Водночас сучасна перекладацька практика вимагає поєднання мовознавчої підготовки з певним рівнем професійної компетентності у відповідній сфері знань. Перекладач має вміти застосовувати сучасні технологічні інструменти, зокрема системи автоматизованого перекладу, що сприяють підвищенню точності та узгодженості термінології.

Отже, беручи до уваги перелічені особливості фахових текстів, можна

стверджувати, що їх переклад потребує особливої уважності, високого рівня відповідальності та спеціальних навичок. Чіткі жанрово-стилістичні вимоги, велика кількість термінів і потреба у збереженні точності передавання інформації зумовлюють необхідність застосування комплексного підходу до перекладацької діяльності [39]. Для досягнення належної якості перекладу важливо враховувати не лише мовні аспекти, а й змістовні особливості предметної галузі, а також дотримуватися професійних стандартів і вимог.

Наступним етапом аналізу є розгляд ключових вимог до перекладу спеціалізованих текстів, що визначають успішність виконання перекладацької роботи у цій сфері (табл. 1.2). Ці вимоги спрямовані насамперед на забезпечення точності, однозначності, зрозумілості та функціональної еквівалентності між оригіналом і перекладом. Практика показує, що навіть незначне порушення термінологічної або стилістичної норми здатне спотворити зміст або знизити професійну цінність тексту. Тому перекладач має не лише досконало володіти мовою, а й добре орієнтуватися у відповідній галузі знань, щоб адекватно передати комунікативний намір автора першотвору.

Таблиця 1.2

Вимоги до перекладацької діяльності зі спеціалізованими текстами

Вимога до перекладу	Сутність	Приклади
1	2	3
Термінологічна точність	Використання усталених термінів, прийнятих у певній галузі	«Cardiovascular disease» – «Серцево-судинне захворювання», а не «хвороба серця»
Адекватність змісту	Передача фактичної інформації без спотворення	Технічний опис пристрою має бути перекладений без вільної інтерпретації
Дотримання жанрово-стилістичних норм	Відповідність тону, стилю, типу тексту	Юридичний текст – офіційно-діловий стиль; науковий – науковий стиль
Збереження логіко-сміислової структури	Послідовність викладу та логіка аргументації повинні бути збережені	Стаття з економіки повинна містити ті самі аналітичні блоки
Урахування культурно-комунікативних відмінностей	Адаптація одиниць, пов'язаних із реаліями, одиницями виміру, форматами дат	«1,000,000 dollars» – «1 000 000 доларів США»; «12/31/2023» – «31.12.2023»

Продрвження таблиці 1.2

1	2	3
Використання довідкових джерел	Посилання на термінологічні бази, стандарти, нормативи	Використання IATE, EuroTermBank, ISO стандартів
Консистентність перекладу	Уживання одних і тих самих термінів у межах одного тексту	Вживається послідовно «витратомір» замість чергування з «лічильником витрат»
Мовна грамотність	Відсутність граматичних, лексичних, орфографічних помилок	Переклад не має містити кальок типу «зробити рішення» замість «ухвалити рішення»

Отже, переклад фахових текстів належить до найскладніших і найвідповідальніших напрямів перекладацької діяльності, оскільки потребує не лише глибокого володіння мовами, а й розуміння специфіки певної галузі знань. Ефективна робота з такими текстами передбачає комплексний підхід, що поєднує мовну компетентність, аналітичне мислення, уміння працювати з терміносистемами та використання сучасних цифрових інструментів. Високий рівень термінонасиченості, стандартизована структура та необхідність збереження точності формулювань і стилістичної відповідності ставлять перед перекладачем значні професійні виклики. Тому процес перекладу потребує не лише мовної майстерності, а й уміння користуватися допоміжними ресурсами, серед яких особливу роль відіграють автоматизовані перекладацькі системи. Саме комплексне врахування цих чинників забезпечує створення якісного, достовірного й фахово обґрунтованого перекладу, який відповідає міжнародним стандартам та очікуванням спеціалізованої аудиторії [1; 2].

У межах автоматизованого перекладу (CAT-tools) виконання зазначених вимог істотно спрощується завдяки наявності функцій пам'яті перекладів, термінологічних баз, можливостей вирівнювання текстів та інтеграції глосаріїв. Такі інструменти сприяють підвищенню послідовності, точності й узгодженості перекладу, що особливо важливо у фаховому контексті. Водночас перекладач має залишатися активним аналітиком тексту: жодна програма не може замінити професійне розуміння смислових і стилістичних нюансів. Тому навіть при використанні сучасних технологій

перекладач повинен критично оцінювати запропоновані варіанти, зважаючи на специфіку термінології, жанр і комунікативну мету тексту

1.3. Можливості та обмеження застосування CAT-систем у перекладі спеціалізованих текстів

У сучасній практиці перекладацької діяльності використання комп'ютерних програм підтримки перекладу (CAT-tools) поступово перетворилося на невід'ємну частину професійної роботи перекладача, особливо тоді, коли йдеться про спеціалізовані тексти. До цієї категорії належать юридичні, технічні, медичні, економічні та інші документи, що вимагають максимальної точності, узгодженості термінології та єдності стилю. Застосування таких систем, як SDL Trados Studio, MemoQ, Wordfast та інших подібних інструментів, дає змогу автоматизувати рутинні операції, підвищити рівень контролю якості перекладу й підтримувати стилістичну цілісність тексту [1]. Водночас повна залежність від подібних технологій є недоцільною, адже вони мають низку обмежень, що потребують уважного й критичного ставлення з боку перекладача.

Системи комп'ютерної підтримки перекладу (CAT – Computer-Assisted Translation) нині відіграють провідну роль у роботі з фаховими текстами, оскільки забезпечують послідовність використання термінології, скорочують час виконання перекладу та сприяють підвищенню його якості. Це досягається завдяки застосуванню пам'яті перекладів (TM – translation memory), створенню спеціалізованих термінологічних баз і можливості інтеграції з іншими лексикографічними або довідковими ресурсами.

Використання CAT-технологій у перекладі спеціалізованих текстів відкриває перед перекладачем значні можливості для вдосконалення якості, швидкості й послідовності перекладацького процесу. Такі системи не лише оптимізують роботу фахівця, зменшуючи обсяг рутинних дій, а й сприяють

точнішому дотриманню термінологічних і стилістичних норм. Це особливо актуально для галузей, у яких стандартизація мови має принципове значення зокрема, у сфері права, медицини, технічних інструкцій, наукових документів, інформаційних технологій тощо.

Серед основних можливостей, які надають сучасні системи автоматизованого перекладу (CAT), варто відзначити кілька ключових функцій [9]:

1. Такі програми забезпечують уніфікацію термінології в межах одного або навіть кількох документів, що особливо важливо для фахових перекладів.

2. Вони дають змогу автоматизувати рутинні етапи роботи, наприклад, обробку повторюваних сегментів тексту.

3. CAT-системи підтримують роботу з документами різних форматів — від HTML і XML до DOCX. Окрім цього, вони створюють умови для командної співпраці завдяки хмарним сервісам, таким як Trados Team чи memoQ cloud.

Сукупність цих функцій сприяє підвищенню ефективності роботи перекладача, особливо коли йдеться про великі обсяги технічної, юридичної або наукової документації.

Однією з найважливіших складових CAT-технологій є використання баз даних перекладів (Translation Memory – TM), що дозволяють зберігати вже перекладені сегменти та повторно застосовувати їх у нових текстах. Такий підхід є надзвичайно корисним тоді, коли матеріали мають багато повторів або вимагають суворої термінологічної узгодженості [53]. Системи підтримують створення спеціальних термінологічних баз (termbase), які забезпечують послідовність у використанні галузевих термінів і сприяють дотриманню мовних стандартів.

Ще однією важливою функцією CAT-систем є автоматизована перевірка якості перекладу (Quality Assurance – QA). Цей інструмент виконує роль своєрідного «помічника» перекладача, який допомагає вчасно виявити та виправити різноманітні неточності. Зокрема, система здатна знаходити узгоджувальні, граматичні чи термінологічні помилки, а також фіксувати

відсутність чисел, некоректне форматування або неправильне використання одиниць виміру [28]. Такий підхід дає можливість уникнути дрібних, але суттєвих похибок, що часто залишаються непоміченими при ручному редагуванні. Завдяки функції QA перекладач може швидко перевірити цілісність тексту, зберегти однаковість термінології та покращити загальну якість перекладу.

Варто звернути увагу, що більшість сучасних CAT-інструментів тісно інтегровані з системами машинного перекладу (Machine Translation – MT). Це дозволяє автоматично створювати початкові чернетки перекладу, які потім редагуються фахівцем [7]. Такий підхід значно пришвидшує процес роботи з великими обсягами тексту, особливо у сфері технічних, юридичних чи наукових перекладів. Проте перекладач повинен володіти достатнім професійним досвідом, щоб уміти розпізнати недоліки машинного перекладу, скоригувати зміст, зберегти стиль автора та забезпечити природність викладу. Інакше кінцевий результат може виявитися формально точним, але позбавленим смислової глибини чи культурної відповідності.

Окремо слід підкреслити, що використання CAT-систем сприяє більш ефективній організації колективної роботи. Завдяки створенню спільних баз даних перекладів і термінологічних глосаріїв кілька перекладачів можуть одночасно працювати над одним проектом. Це допомагає зберігати єдиний стиль, забезпечувати послідовність у вживанні термінів та уникати суперечностей між частинами тексту. Крім того, така форма співпраці суттєво спрощує процес редагування та підвищує узгодженість усіх етапів перекладацького процесу.

У сучасних умовах, коли дедалі більше компаній переходять на дистанційні форми роботи, важливу роль відіграє розвиток хмарних технологій. Саме завдяки ним CAT-платформи перетворилися на потужні інструменти управління перекладацькими проектами. Вони дозволяють перекладачам, редакторам і менеджерам працювати над текстами одночасно, навіть перебуваючи в різних країнах або часових поясах. Така інтеграція не

лише полегшує комунікацію, а й дає змогу здійснювати постійний моніторинг якості, швидко обмінюватися правками та зберігати всі версії перекладу в безпечному середовищі. Це робить процес перекладу більш прозорим, гнучким і контрольованим, що особливо важливо для великих міжнародних проєктів.

У більшості сучасних програм передбачено вбудовані інструменти контролю якості (QA Tools), які автоматично виявляють пропущені переклади, невідповідності термінології, стилістичні або граматичні помилки [44]. Це дозволяє перекладачеві не лише створити переклад, але й провести детальну перевірку перед його здачею.

Завдяки таким функціям САТ-системи істотно скорочують час, необхідний для виконання перекладу, особливо коли йдеться про великі проєкти з подібними структурними елементами. Водночас це не впливає негативно на якість тексту, а навпаки – сприяє її підвищенню.

Отже, застосування САТ-систем у сфері перекладу спеціалізованих текстів забезпечує не лише економію часу та зручність роботи, а й сприяє підвищенню точності, послідовності та професійного рівня перекладу. Разом із тим, ефективне використання таких інструментів потребує не лише технічних знань, але й мовної компетентності, розуміння специфіки галузевої термінології та здатності критично оцінювати автоматизовані результати.

Обмеження та потенційні ризики використання САТ-систем під час перекладу спеціалізованих текстів становлять важливий аспект оцінювання їхньої ефективності. Попри значну кількість переваг, такі інструменти не позбавлені недоліків, як технічних, так і методологічних, що можуть впливати на рівень точності, адекватності й стилістичної відповідності перекладу (рис. 1.2). Усвідомлення цих чинників і їхнє своєчасне врахування під час роботи перекладача є запорукою досягнення найкращих результатів і мінімізації типових помилок, які виникають у процесі професійної перекладацької діяльності.

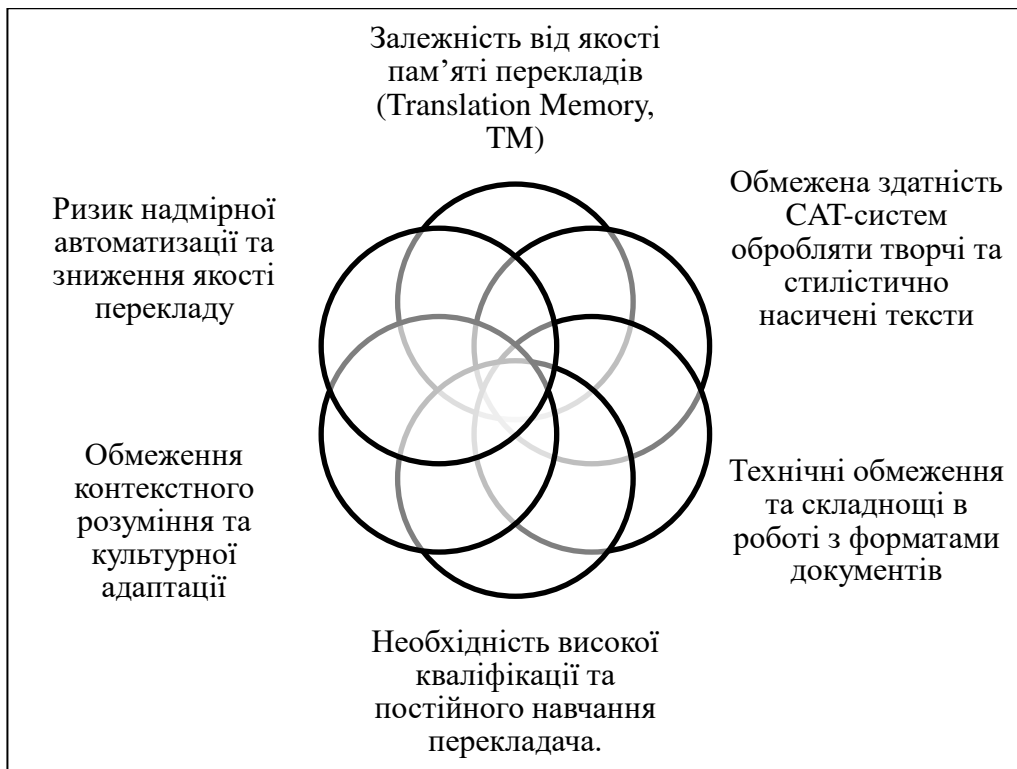


Рис. 1.2. Обмеження та ризики застосування САТ-систем у перекладі

Один із найважливіших аспектів роботи з САТ-системами полягає у розумінні не лише їхніх переваг, а й можливих ризиків та обмежень, що впливають на якість перекладу. Розглянемо ці фактори детальніше.

1. Залежність від якості пам'яті перекладів (Translation Memory, TM). Основна сила САТ-систем полягає у можливості повторного використання раніше перекладених сегментів, що істотно пришвидшує роботу перекладача. Проте ця ж особливість може стати слабким місцем, якщо пам'ять перекладів містить неточності або не була належним чином перевірена [19]. У такому випадку помилки, що колись потрапили до бази, автоматично відтворюються у нових текстах, формуючи замкнене коло неточних рішень. Для спеціалізованих сфер, як-от технічна, юридична чи медична документація, це може мати серйозні наслідки — від неправильного трактування термінів до порушення змістової цілісності перекладу.

2. Обмеженість у роботі з творчими та стилістично виразними текстами. САТ-системи чудово працюють із текстами, де є повтори, сталий

синтаксис і чітка структура. Водночас вони не пристосовані до обробки контекстів, у яких перекладач має проявляти креативність — наприклад, у художніх, рекламних або публіцистичних матеріалах [60]. Такі тексти часто потребують стилістичної адаптації, гри слів, алюзій чи культурних конотацій, що виходять за межі алгоритмічного аналізу. Внаслідок цього автоматично запропоновані варіанти перекладу можуть бути не лише невідповідними, а й вводити перекладача в оману.

3. Технічні складнощі при роботі з різними форматами документів. Попри те, що більшість сучасних CAT-систем підтримують популярні формати файлів, проблеми виникають під час роботи з документами, які мають складну структуру або містять мультимедійні елементи – наприклад, PDF-файли з таблицями, презентації PowerPoint чи HTML-сторінки з інтерактивними компонентами. Через це іноді спостерігається втрата форматування, зміщення тексту або навіть часткове зникнення сегментів. Такі технічні моменти вимагають додаткової перевірки та ручного редагування, що збільшує час роботи перекладача.

4. Необхідність високої професійної підготовки користувача. Щоб ефективно користуватися CAT-системами, перекладач повинен не лише добре знати іноземну мову, а й орієнтуватися у функціоналі програмного забезпечення. Знання принципів роботи з базами даних, налаштувань проєктів, термінологічних банків і синхронізації пам'яті перекладів є обов'язковими [23]. Регулярні оновлення програм потребують постійного навчання, і відсутність належного рівня технічної компетентності може призвести до неправильного використання інструментів або втрати даних.

5. Відсутність глибокого контекстного та культурного розуміння. CAT-системи функціонують на основі поділу тексту на сегменти, найчастіше речення або короткі абзаци. Такий підхід ускладнює сприйняття ширшого контексту, що важливо для забезпечення смислової єдності перекладу. Крім

того, ці системи не здатні враховувати культурні, соціальні та прагматичні особливості мови, які формують підтекст або тональність висловлювання [18]. Тому перекладач повинен самостійно перевіряти, чи є переклад адекватним у культурному й комунікативному аспектах.

6. Ризик надмірної автоматизації. Іноді перекладачі, особливо на початку своєї кар'єри, занадто довіряють автоматичним підказкам системи. Це може призвести до формального, «механічного» перекладу, без урахування контексту або стилістичних нюансів. У результаті з'являються тексти, які з технічного боку виглядають правильними, але позбавлені природності й точності. Така ситуація небезпечна для перекладів, що вимагають високого рівня відповідальності, наприклад, у науково-технічній або юридичній сферах.

Незважаючи на те, що сучасні САТ-системи справді значно полегшують роботу перекладача, скорочують час виконання завдань і допомагають підтримувати термінологічну послідовність у межах великих проєктів, вони все ж не можуть повністю замінити людину. Їх варто сприймати не як самостійного виконавця перекладу, а як інструмент, який допомагає фахівцеві працювати ефективніше. Результат роботи безпосередньо залежить від того, хто саме користується цією технологією, адже навіть найсучасніше програмне забезпечення не здатне самостійно оцінити зміст тексту, зрозуміти його підтекст, гумор, іронію чи культурні особливості.

Щоб переклад був справді якісним, перекладач повинен не просто знати іноземну мову, а й глибоко розуміти контекст, ситуацію спілкування, сферу, до якої належить текст, а також цінності й очікування цільової аудиторії. Професіонал має вміти критично оцінювати запропоновані системою варіанти, коригувати їх відповідно до смислу та стилю, перевіряти точність термінології, дотримуватися норм мови перекладу. Без цього жодна

технологія не здатна гарантувати достовірність і природність тексту.

Технологічні інструменти можуть бути великим підмогою, особливо під час роботи з об'ємними або технічно складними матеріалами, але вони не володіють творчим мисленням, емоційним сприйняттям і мовною інтуїцією. Лише людина може відчутти тонкі смислові відтінки, правильно передати настрій автора, обрати влучний еквівалент чи стилістичну фігуру. Крім того, переклад – це не просто заміна слів однієї мови словами іншої, а акт міжкультурної комунікації, де важливе не лише «що сказано», а й «як саме це сказано».

Отже, найкращий результат у перекладі досягається тоді, коли сучасні технології поєднуються з людським досвідом, інтелектом і чуттям мови. САТ-системи можуть виконувати рутинну частину роботи – шукати збіги, зберігати терміни, контролювати форматування, – тоді як перекладач залишається носієм смислу, стилю та культурної адекватності. Саме синергія технологічних можливостей і професійної майстерності перекладача забезпечує точність, глибину та автентичність кінцевого результату.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2.1. Огляд і порівняння ключових САТ-платформ

Огляд сучасних комп'ютеризованих засобів підтримки перекладу (САТ-платформ) становить невід'ємну частину дослідження новітніх технологій у сфері перекладу спеціалізованих текстів. Такі платформи, відомі як інструменти комп'ютерної підтримки перекладача, покликані спростити, систематизувати та частково автоматизувати перекладацький процес. Їхня робота базується на використанні пам'яті перекладів, термінологічних баз, а також програм контролю якості та управління проектами [48]. Завдяки цьому перекладач отримує змогу працювати швидше, забезпечуючи при цьому узгодженість і точність тексту, що має особливе значення під час перекладу складних або термінонасичених документів.

Сучасні комп'ютеризовані системи підтримки перекладу стали необхідним інструментом у професійній діяльності перекладача. Вони не замінюють людського чинника, а доповнюють його, сприяючи підвищенню ефективності та якості результату. Особливо це відчутно під час роботи з технічними, юридичними чи медичними текстами, де точність перекладу є критично важливою [57]. Основна перевага САТ-засобів полягає у створенні й використанні баз перекладацької пам'яті – сегментів тексту, які зберігаються для подальшого застосування. Це дозволяє уникати дублювання роботи, забезпечуючи стабільність стилю та термінології в межах одного або кількох проектів.

До ключових функцій таких платформ належить робота з глосаріями, автоматичне розпізнавання термінів, інтеграція з системами машинного перекладу, підтримка різноманітних форматів файлів, а також можливість командної взаємодії перекладачів [7]. Ці особливості роблять САТ-платформи незамінними під час виконання великих чи колективних проектів, де надзвичайно важливо дотримуватись єдиної термінологічної політики та

узгодженого стилю.

Окремої уваги заслуговує зручність сучасних інтерфейсів таких систем. Розробники прагнуть зробити їх максимально зрозумілими та адаптованими до потреб користувачів. Крім того, більшість платформ пропонують налаштування під індивідуальні потреби та можливість навчання користувача. Проте ефективне користування цими інструментами потребує певних навичок, практичного досвіду й методичного підходу [23]. Саме тому у процесі підготовки майбутніх перекладачів важливо приділяти увагу вивченню найпоширеніших CAT-платформ, ознайомленню з їхніми технічними особливостями, перевагами та недоліками, а також способами подолання труднощів, що можуть виникнути в ході практичної роботи.

Такий підхід не лише підвищує конкурентоспроможність фахівця на ринку праці, але й формує критичне розуміння ролі технологій у перекладацькій діяльності. Знання принципів роботи CAT-систем дозволяє перекладачеві грамотно поєднувати автоматизовані інструменти з власною мовною та культурною компетенцією, зберігаючи баланс між точністю, стилістичною природністю й творчим аспектом перекладу.

Сучасний ринок CAT-платформ демонструє динамічний розвиток і велику різноманітність програмних рішень, що охоплюють як класичні настільні продукти, так і інноваційні хмарні системи. Це дозволяє перекладачам обирати інструменти відповідно до власних потреб, фінансових можливостей і рівня технічної підготовки.

Одним із найвідоміших CAT-інструментів є SDL Trados Studio, який вважають «золотим стандартом» професійного перекладу. Програма охоплює всі основні етапи роботи перекладача – створення й підтримку пам'яті перекладів (Translation Memory), керування термінологією, підключення систем машинного перекладу. До переваг Trados належать гнучке налаштування під тип тексту, автоматична перевірка термінологічної узгодженості, сегментація й можливість командної роботи через Trados Team [27]. Це робить платформу ефективним інструментом для великих бюро перекладів, хоча складний інтерфейс і висока ціна ліцензії можуть

ускладнити її використання для початківців.

Інший потужний продукт – MemoQ, який поєднує високу функціональність і зручність. Він забезпечує створення глосаріїв, автоматичне узгодження термінів і має функцію LiveDocs, що дозволяє працювати з двомовними документами без попередньої пам'яті перекладу [20]. Система підтримує формати Trados, має зручні засоби керування проєктами та контроль якості, тому особливо популярна серед фрилансерів і невеликих компаній.

Серед хмарних платформ варто виокремити Smartcat і MateCat. Smartcat поєднує функції CAT-програми та системи керування проєктами, підтримує інтеграцію з машинними перекладачами (Google Translate, DeepL, ModernMT) і дозволяє кільком користувачам одночасно працювати над проєктом [3]. MateCat, натомість, пропонує безкоштовне рішення для швидкої роботи у веббраузері без встановлення ПЗ. Попри простоту, вона має потужну пам'ять перекладу й аналітичні інструменти, що робить її зручною для коротких проєктів та освітніх потреб.

Wordfast Pro вирізняється простим інтерфейсом, сумісністю з різними ОС (Windows, Mac, Linux) і підтримкою багатьох форматів файлів. Його часто використовують у навчальних цілях, оскільки програма зручна для засвоєння основ CAT-технологій і доступна за ціною [51].

CAT-система Déjà Vu відома стабільністю й точністю. Вона автоматично заповнює сегменти на основі контексту та підтримує підключення зовнішніх лінгвістичних ресурсів, що підвищує якість перекладу [43]. Програма орієнтована на досвідчених користувачів, які цінують точність і гнучкість.

Across призначена для корпоративного використання. Її головна перевага – безпечне середовище для роботи з конфіденційними даними, централізований контроль якості та узгодженість термінології. Проте складність налаштувань вимагає певного досвіду роботи з подібними системами [16].

Серед безкоштовних рішень варто згадати OmegaT – програму з

відкритим кодом, що підтримує різні формати файлів, пам'ять перекладу та зовнішні бази даних. Завдяки гнучкості й відсутності ліцензійних обмежень OmegaT активно використовують у навчальному середовищі [36].

Відносно нова програма Cafetran Espresso поєднує простоту й потужність: вона підтримує формати Trados і MemoQ, має вбудовані глосарії, пам'ять перекладу та можливість інтеграції з машинним перекладом [8]. Зручний інтерфейс і гнучка система ліцензування роблять її привабливою для фрилансерів.

Окрему нішу посідає Memsource (Phrase) – сучасна хмарна система, що поєднує штучний інтелект, автоматизацію перекладу та контроль якості. Вона орієнтована на великі агентства й компанії, які працюють із багатомовними проєктами, та підтримує інтеграцію з корпоративними системами на кшталт CMS чи GitHub. Це робить Memsource одним із найпрогресивніших рішень на ринку CAT-технологій.

Таким чином, ринок CAT-платформ представлений великою кількістю рішень, кожне з яких має власні сильні сторони та специфічні сфери застосування. Вибір відповідного інструмента залежить від цілей користувача: Trados Studio та MemoQ – для професіоналів великих бюро, Smartcat і MateCat – для колективної та освітньої роботи, Wordfast і Cafetran – для початківців, а OmegaT – для тих, хто цінує відкритість коду й академічну свободу.

Усі сучасні системи автоматизованого перекладу (CAT-платформи) створюються з урахуванням реальних потреб перекладачів у професійній діяльності. Їхнє головне призначення полягає у підвищенні ефективності роботи, забезпеченні термінологічної узгодженості, спрощенні опрацювання великих обсягів матеріалу та організації спільної діяльності кількох фахівців одночасно [38]. Вибір певного програмного забезпечення залежить від низки чинників: розміру проєкту, його тематичної спрямованості, фінансових можливостей замовника, а також від особистих професійних уподобань перекладача чи перекладацької агенції.

CAT-платформи об'єднують у собі широкий спектр функцій — від

створення та використання пам'яті перекладів до ведення термінологічних баз, автоматичного вирівнювання текстів і підтримки численних форматів файлів. Завдяки цьому робочий процес стає більш структурованим, а час, витрачений на виконання завдань, скорочується. Крім того, такі системи сприяють збереженню єдності стилю й лексичних рішень у межах одного проєкту. Важливою тенденцією останніх років є інтеграція CAT-інструментів із хмарними технологіями, що створює можливості для синхронної взаємодії перекладачів, редакторів та термінологів у режимі реального часу.

У таблиці 2.1 наведено порівняльний аналіз найпоширеніших CAT-платформ. У ньому враховано такі параметри, як функціональна гнучкість, зручність користування, рівень технічної підтримки, тип ліцензування, сумісність з іншими програмними рішеннями, а також наявність додаткових можливостей, які можуть бути вирішальними для певних типів перекладацьких завдань. Завдяки такому порівнянню користувач може зробити усвідомлений вибір і підібрати платформу, що найкраще відповідає конкретним потребам професійної діяльності.

Таблиця 2.1

Порівняльний аналіз ключових CAT-платформ

Назва платформи	Основні функції	Переваги	Обмеження	Цільова аудиторія
1	2	3	4	5
Trados Studio	ТМ, термінологія, інтеграція з МТ, командна робота (Trados Team)	Професійний стандарт, потужний редактор, гнучкість	Висока ціна, складність для новачків	Професійні перекладачі, бюро
MemoQ	ТМ, LiveDocs, глосарії, проєктний менеджмент	Інтуїтивний інтерфейс, висока швидкість, підтримка кількох форматів	Може бути вимогливим до системних ресурсів	Фрилансери, малий бізнес
Wordfast Pro	ТМ, термінологія, багатомовні файли	Швидкий запуск, підтримка Mac/Linux	Менше функцій порівняно з Trados	Початківці, освітній сегмент
Smartcat	Онлайн ТМ, інтеграція з МТ, оплата й пошук виконавців	Хмарна платформа, безкоштовна базова версія, спільна робота	Залежність від інтернету	Фрилансери, стартапи

Продовження Таблиці 2.1

1	2	3	4	5
MateCat	Онлайн ТМ, машинний переклад, відкритий доступ	Безкоштовність, автоматизація	Обмежене керування термінологією	Швидкі проекти, користувачі МТ
Memsource (Phrase)	Хмарна платформа, AI функції, термінологія	Підтримка великих проєктів, автоматизація якості	Повна функціональність — лише в платній версії	Великі агенції, корпоративні клієнти

Кожна сучасна платформа для автоматизованої підтримки перекладу має свою специфіку, унікальний набір функцій та орієнтується на певну категорію користувачів. Так, Trados Studio традиційно вважається еталонним інструментом у сфері професійного перекладу завдяки своїй гнучкості та широким можливостям, тоді як Smartcat і MateCat здобули популярність серед перекладачів-початківців та команд, що працюють дистанційно. Вибір конкретного САТ-інструмента завжди зумовлений низкою чинників: рівнем складності тексту, вимогами замовлення, технічними параметрами проєкту та фінансовими ресурсами користувача [44].

У сучасному перекладацькому середовищі САТ-системи (Computer-Assisted Translation) посідають центральне місце, особливо під час роботи з технічними, юридичними чи науковими текстами. Їх застосування дає змогу не лише скоротити час виконання перекладу, а й підвищити його якість завдяки підтримці термінологічної узгодженості, створенню баз перекладів та автоматизації повторюваних операцій [12]. Незважаючи на спільні основні функції, кожен інструмент має власну концепцію використання. Наприклад, memoQ і Trados Team забезпечують ефективну командну взаємодію, тоді як MateCat і Smartcat орієнтовані на простоту інтерфейсу та доступність у хмарі. Інші, як-от SDL Trados Studio чи Wordfast, вирізняються розвиненими можливостями для керування термінологічними базами та інтеграції з іншими програмами.

Попри очевидні переваги, робота з САТ-системами не позбавлена труднощів. Багато перекладачів відзначають, що складність інтерфейсу і

потреба у технічній підготовці можуть стати бар'єром, особливо для новачків. Платформи, подібні до Trados чи memoQ, вимагають тривалого періоду адаптації, перш ніж користувач зможе повністю реалізувати потенціал інструменту [7]. Крім того, при перекладі художніх або креативних текстів використання пам'яті перекладів іноді знижує стилістичну гнучкість, що негативно впливає на художню цінність тексту. Серед технічних проблем перекладачі називають несумісність файлів, збої під час синхронізації та нестачу якісних навчальних матеріалів, які допомогли б освоїти повний функціонал програми. Саме тому ефективне впровадження таких систем потребує не лише технічних знань, а й уміння критично оцінювати доцільність їх використання для кожного конкретного виду тексту [21].

Порівняльний аналіз CAT-платформ показує, що універсального рішення не існує. Оптимальний вибір визначається типом перекладу, рівнем володіння технологіями, потребою у колективній роботі та бюджетними обмеженнями. Важливими є також такі аспекти, як підтримка користувачів, наявність україномовного інтерфейсу та можливості локалізації. Таким чином, ефективне використання CAT-інструментів потребує не лише технічної грамотності, а й методичного підходу до організації роботи. Знання функціональних особливостей цих платформ має бути невід'ємною складовою професійної підготовки перекладачів, що прагнуть поєднувати якість, швидкість і технологічну ефективність у своїй діяльності.

2.2. Практичне застосування цифрових технологій у перекладі спеціальних текстів

Комп'ютеризовані системи підтримки перекладу (CAT – *Computer-Assisted Translation*) сьогодні посідають провідне місце серед інструментів, що використовуються у професійній діяльності перекладача. Такі технології значно спрощують роботу зі спеціалізованими текстами, роблячи процес перекладу не лише швидшим, а й якіснішим. Їхня ефективність особливо

помітна під час роботи з великими обсягами інформації, де необхідно дотримуватися термінологічної узгодженості, стилістичної єдності та точності відтворення змісту [46].

Працюючи з CAT-системами, перекладач насамперед створює або під'єднує базу термінів (термінологічну базу) і пам'ять перекладів (*Translation Memory*), у якій зберігаються вже опрацьовані сегменти тексту. Це дає змогу уникнути повторних помилок, забезпечити єдність термінології та істотно підвищити продуктивність праці. Наприклад, під час перекладу англomовного технічного мануалу система пропонує варіанти перекладу речень чи фраз, які раніше вже з'являлися у схожих контекстах. Перекладач, у свою чергу, може внести корективи з урахуванням стилістики, функціонального призначення тексту та особливостей терміносистеми.

CAT-засоби також виконують важливу функцію контролю якості перекладу: вони допомагають знаходити пропущені сегменти, орфографічні й граматичні помилки, виявляти невідповідності у стилі чи термінах [18]. Крім того, програми можуть автоматично формувати звіти про використані терміни, відповідність перекладених сегментів і загальну продуктивність роботи перекладача. Це особливо зручно, коли над великим проєктом працює команда або потрібно забезпечити високу швидкість і точність виконання.

CAT-інструменти широко використовуються у різних галузях перекладацької практики. Найпоширенішими напрямками є:

1. Технічний переклад.

Сфера: інженерія, машинобудування, електроніка.

Застосування: переклад технічної документації, інструкцій, специфікацій і посібників.

Приклад: переклад технічного керівництва для обладнання *Siemens* у *Trados Studio* з використанням пам'яті перекладу та термінологічної бази.

2. Юридичний переклад.

Сфера: право, договірні документація, корпоративна звітність.

Застосування: переклад контрактів, ліцензій, угод, нормативних документів.

Приклад: використання *MemoQ* для перекладу договорів із залученням раніше опрацьованих фрагментів аналогічних текстів.

3. Медичний і фармацевтичний переклад.

Сфера: медицина, біотехнології, клінічні дослідження.

Застосування: переклад інструкцій до препаратів, протоколів досліджень, клінічних звітів.

Приклад: робота у *Smartcat* із доступом до спеціалізованих глосаріїв під час перекладу матеріалів клінічних випробувань.

4. IT та програмне забезпечення.

Сфера: інформаційні технології, розробка програм, локалізація.

Застосування: переклад інтерфейсів, довідкових систем, файлів технічної підтримки.

Приклад: локалізація мобільного застосунку в *Lokalise* із функцією попереднього перекладу й перевіркою контексту.

5. Науковий і академічний переклад.

Сфера: наука, вища освіта, дослідницька діяльність.

Застосування: переклад наукових статей, дисертацій, матеріалів конференцій.

Приклад: використання *Across Translator Edition* для перекладу міждисциплінарних праць із можливістю створення персоналізованих глосаріїв.

6. Економічний і фінансовий переклад.

Сфера: фінанси, банківська справа, бухгалтерський облік.

Застосування: переклад фінансових звітів, бізнес-планів, аналітичних оглядів.

Приклад: використання *Memsources (Phrase)* для перекладу річного фінансового звіту, що містить шаблонні структури та стандартизовані формулювання.

Таким чином, сучасні CAT-системи поєднують технічні можливості автоматизації з аналітичними навичками перекладача. Вони не замінюють людський фактор, а, навпаки, підсилюють його, забезпечуючи точність,

швидкість і високу якість перекладу в усіх видах професійної діяльності.

У процесі підготовки майбутніх перекладачів важливо забезпечити не лише засвоєння теоретичних знань, а й розвиток практичних умінь, що безпосередньо впливають на професійну компетентність. Практична складова навчання дає змогу сформувати ключові навички роботи з сучасними цифровими ресурсами, зокрема системами автоматизованого перекладу (CAT-tools), які сьогодні є невід’ємною частиною перекладацької діяльності [64]. Усвідомлюючи потребу у підготовці здобувачів, здатних ефективно користуватися такими технологіями, було розроблено комплекс практичних завдань, спрямованих на опанування інструментів і функцій CAT-засобів.

Завдання 1. Переклад інструкції користувача за допомогою CAT-системи (наприклад, SDL Trados Studio або MemoQ).

Мета: навчитися використовувати пам’ять перекладу, термінологічні бази та працювати з тегами.

Порядок виконання:

- завантажити англomовний файл інструкції (наприклад, технічний опис побутового приладу);
- імпортувати документ до вибраної CAT-системи;
- виконати переклад, дотримуючись термінологічних норм і зберігаючи структуру оригіналу;
- експортувати фінальну версію у форматі DOCX або PDF.

Завдання 2. Створення термінологічної бази (глосарію) у Memsource або Smartcat.

Мета: засвоїти основи укладання та використання термінологічної бази при перекладі фахових текстів.

Порядок виконання:

- обрати короткий текст зі сфери права, медицини або IT (1–2 сторінки);
- виділити ключові терміни й створити двомовний англо-український глосарій;

- завантажити терміни у CAT-платформу;
- виконати переклад з активованим термінологічним модулем.

Завдання 3. Аналіз збігів (matches) і повторів (repetitions) у технічному документі.

Мета: навчитися оцінювати ефективність використання повторів для оптимізації часу перекладу.

Порядок виконання:

- завантажити текст технічного опису або договір із великою кількістю повторюваних сегментів;
- проаналізувати автоматично знайдені збіги в пам'яті перекладу;
- зробити висновок про вплив використання CAT-засобів на швидкість і послідовність перекладу.

Завдання 4. Командна робота у хмарному середовищі CAT (MateCat, Smartcat).

Мета: ознайомитися з принципами колективного перекладу та взаємного редагування текстів.

Порядок виконання:

- розподілити між учасниками частини тексту (наприклад, опис функцій мобільного застосунку);
- створити спільний проєкт у Smartcat;
- кожен учасник перекладає свій фрагмент;
- після завершення здійснити взаємну перевірку та редагування.

Завдання 5. Порівняльний аналіз перекладу з використанням CAT-системи та без неї.

Мета: виявити сильні й слабкі сторони автоматизованого перекладу.

Порядок виконання:

- обрати короткий фаховий текст (наприклад, анотацію до наукової статті);
- перекласти його вручну;
- виконати переклад того ж тексту за допомогою CAT-системи;
- порівняти результати за критеріями точності, часу виконання й

термінологічної узгодженості.

Запропонований комплекс завдань спрямований на поступове опанування інструментів автоматизованого перекладу та їх інтеграцію в освітній процес. Він сприяє формуванню професійної компетентності, розвитку вміння працювати з термінологічними ресурсами, ефективно користуватися пам'яттю перекладу, а також контролювати якість готового тексту. Такий підхід дозволяє поєднати теоретичні знання з практичним досвідом і враховує особливості перекладу текстів різних галузей (технічної, юридичної, медичної, економічної тощо). Крім того, він стимулює самостійну діяльність здобувачів і формує навички командної взаємодії у професійному середовищі.

Практичне виконання таких завдань має не лише навчальну, а й реальну професійну цінність, адже воно дозволяє здобувачам вищої освіти відчувати специфіку роботи перекладача у сучасному цифровому середовищі. Під час виконання вправ учасники навчаються працювати з найпоширенішими програмами для перекладу, такими як SDL Trados Studio, MemoQ, Wordfast та Smartcat. Це дає змогу не просто ознайомитися з функціоналом програм, а й зрозуміти, як саме вони полегшують перекладацький процес – від створення пам'яті перекладів до автоматичного узгодження термінології.

Крім технічних умінь, важливим результатом роботи є розвиток критичного мислення. Здобувачі вчаться аналізувати текст не лише з позиції змісту, а й з урахуванням стилістичних, культурних та прагматичних аспектів. Це дозволяє усвідомлено підходити до перекладацьких рішень, аргументовано оцінювати якість виконаного перекладу та визначати, наскільки адекватно відтворено задум автора.

Не менш важливою є здатність перекладати спеціалізовані тексти – юридичні, технічні, медичні чи IT-документи. Такі матеріали вимагають точності, відповідності галузевим нормам і правильного використання термінів. Завдання, побудовані на реальних прикладах, допомагають виробити практичні навички, необхідні для професійної діяльності, а також

розвивають уважність і відповідальність у роботі з термінами.

Окремої уваги заслуговує постредагування машинного перекладу. Здобувачі мають можливість побачити, як працюють автоматизовані системи, оцінити їхні переваги та обмеження, а також навчитися вдосконалювати переклад, який створила програма. Це важлива компетенція, адже сьогодні поєднання людського інтелекту та машинних технологій є основою професійного перекладу.

Запропонований комплекс завдань можна використовувати у різних формах навчання: під час аудиторних занять, у самостійній роботі чи під час практики. Такий підхід дає можливість кожному здобувачеві відчутти відповідальність за результат і зрозуміти, як здобуті знання можна застосувати в реальних умовах роботи перекладача.

Використання САТ-інструментів (Computer-Assisted Translation) у навчальному процесі не обмежується лише технічним аспектом. Вони допомагають майбутнім фахівцям виробити системне бачення перекладацького процесу, підтримують логіку, послідовність і узгодженість тексту, а також дозволяють економити час без втрати якості. Завдяки цьому переклад стає точнішим, а його стиль – природним і зрозумілим для цільової аудиторії.

Отже, робота з комп'ютерними перекладацькими системами є важливою частиною підготовки сучасного перекладача. Вона розвиває не лише технічні вміння, а й професійне мислення, вчить поєднувати технології з творчим підходом і відповідальністю за кінцевий результат.

РОЗДІЛ 3

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПІДТРИМКИ В РОБОТУ ПЕРЕКЛАДАЧА

3.1. Досвід перекладачів у використанні автоматизованих інструментів для перекладу спеціальних текстів

Для здійснення всебічного аналізу рівня володіння та практичного використання автоматизованих засобів перекладу (CAT-tools) серед перекладачів і викладачів було проведено ґрунтовне дослідження, яке поєднувало методи опитування та анкетування. До участі залучили викладачів кафедри германської і української філології Полтавського державного аграрного університету (ПДАУ) і перекладачів-практиків, що працюють у різних професійних сферах.

Основна мета дослідження полягала у визначенні рівня реального досвіду роботи з CAT-засобами, виявленні ставлення до цих технологій, а також у з'ясуванні потреб і труднощів, які виникають у процесі їхнього застосування.

Респондентами стали як викладачі, які безпосередньо займаються підготовкою майбутніх перекладачів і філологів, так і фахівці-практики з багаторічним досвідом роботи з текстами різних напрямів – технічними, юридичними, медичними, економічними тощо. У межах опитування респондентам пропонувалося відповісти на запитання, що стосувалися таких аспектів:

- рівень володіння основними інструментами автоматизованого перекладу;
- конкретні CAT-платформи, які вони використовують у професійній діяльності;
- функціональні можливості систем, які респонденти вважають найбільш корисними;
- труднощі, з якими стикаються під час роботи з такими

інструментами;

- оцінка впливу САТ-технологій на якість, швидкість і точність перекладу;

- потреба у додатковому навчанні та підвищенні кваліфікації у сфері цифрових перекладацьких технологій.

Аналіз отриманих результатів опитування засвідчив загалом позитивне сприйняття автоматизованих перекладацьких засобів як серед викладачів, так і серед перекладачів-практиків. Більшість опитаних наголосили, що використання САТ-систем є не лише корисним допоміжним інструментом, а й необхідною складовою сучасного перекладацького процесу. Така думка ґрунтується на особистому досвіді респондентів, які зазначили, що робота з автоматизованими платформами дозволяє істотно скоротити час, витрачений на виконання замовлень, і водночас підвищити якість перекладу завдяки точнішому добору термінів і збереженню послідовності стилю в усьому тексті.

Окрему увагу учасники звертали на питання узгодженості термінології та єдності перекладацьких рішень у великих проєктах. За їхніми словами, саме функції пам'яті перекладів і створення термінологічних баз у САТ-системах стали визначальним чинником підвищення ефективності роботи. Респонденти також підкреслили, що використання таких засобів допомагає уникати повторних помилок, зменшує втому перекладача під час роботи з великими текстами і робить процес перекладу більш структурованим.

Деякі опитані зауважили, що поєднання людської компетентності з можливостями автоматизації створює оптимальні умови для досягнення високої якості кінцевого результату. На їхню думку, технології не замінюють перекладача, а радше підсилюють його професійний потенціал, звільняючи час для аналітичної та творчої роботи над текстом. Особливо важливо це при перекладі технічних і юридичних документів, де точність формулювань має вирішальне значення.

Серед найчастіше згадуваних платформ опитані назвали SDL Trados Studio, MemoQ, Wordfast, Smartcat та Memsource. Їхнє використання

відображає актуальні тенденції розвитку автоматизованого перекладу та відповідає професійним вимогам різних галузей діяльності. Візуалізацію поширеності використання зазначених платформ подано на рисунку 3.1.

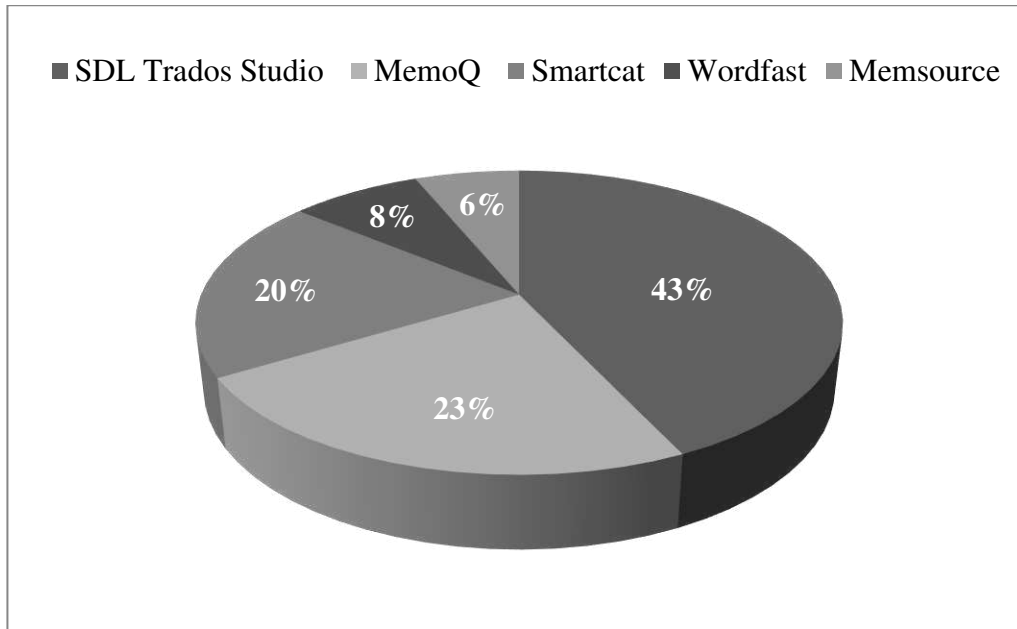


Рис. 3.1. Співвідношення використання САТ-систем за результатами анкетувань

Платформа SDL Trados Studio і сьогодні посідає провідне місце серед перекладачів і компаній, які працюють із великими обсягами текстів. За результатами опитування, понад 55 % респондентів регулярно користуються саме цим інструментом. Така популярність зумовлена його широкими можливостями: система забезпечує стабільну роботу з масштабними проєктами, має розвинену пам'ять перекладу (Translation Memory), а також потужний модуль для управління термінологією. Trados є одним із найчастіше обраних інструментів у юридичному, технічному та медичному перекладі, де важливі точність, послідовність і стандартизація термінів [1].

На другому місці за популярністю знаходиться програма MemoQ – її активно використовують близько 30 % перекладачів. Вона вирізняється зрозумілим інтерфейсом, можливістю налаштовувати робоче середовище під потреби користувача та зручними інструментами командної взаємодії. Особливо цінують MemoQ фахівці, які займаються локалізацією програмного

забезпечення та перекладом ІТ-текстів, адже програма добре інтегрується з технічними форматами і дозволяє швидко адаптувати терміни та шаблони [2].

Хмарні платформи, серед яких найбільш популярною є Smartcat (25 %), швидко зміцнюють свої позиції на ринку перекладацьких технологій. Їхня головна перевага полягає у можливості колективної роботи онлайн, незалежно від місцезнаходження учасників команди. Smartcat дає змогу об'єднувати зусилля кількох перекладачів, редакторів і менеджерів, що робить її зручною для координації великих проєктів. Крім того, система автоматично зберігає ресурси та пам'ять перекладу у хмарі, що полегшує доступ із будь-якого пристрою [3].

Деяко менш розповсюдженими, але все ж затребуваними залишаються Wordfast (10 %) і Memsource (8 %). Ці платформи приваблюють користувачів простотою інтерфейсу, легкістю освоєння і зручною інтеграцією з іншими програмами, що робить їх оптимальним вибором для перекладачів-початківців або невеликих перекладацьких агентств.

Отже, вибір конкретної САТ-платформи напряму залежить від типу тексту, вимог замовника та індивідуальних уподобань перекладача. Різноманітність інструментів, які нині застосовуються у професійній практиці, демонструє динамічний розвиток ринку перекладацьких технологій і зростання потреби у гнучких рішеннях для різних видів спеціалізованих текстів.

Водночас опитування показало, що існують і проблемні аспекти, на які варто звернути увагу. Частина респондентів зазначила, що освоєння технічного інтерфейсу САТ-програм потребує більше часу й супроводу. Це свідчить про необхідність розширення навчальних курсів у закладах вищої освіти, де здобувачі могли б практично опанувати сучасні інструменти перекладу. Недостатній рівень технічної підготовки часто стає причиною низької ефективності навіть при наявності високофункціонального програмного забезпечення.

Також було виявлено нерівномірність у рівні володіння різними CAT-платформами. Частина перекладачів і викладачів залишається прихильною до традиційних програм (SDL Trados Studio, MemoQ), тоді як інші активно використовують хмарні сервіси (Smartcat, Memsource). Такий поділ демонструє різний ступінь технологічної адаптації у професійному середовищі, що зумовлено особистими вподобаннями, специфікою проєктів та організаційною культурою конкретних установ.

Особливої уваги потребує питання щодо зворотного зв'язку про недоліки та обмеження систем комп'ютерної підтримки перекладу (CAT). Досвід практичного використання таких технологій показує, що при роботі з художніми, креативними або нестандартними текстами, де важливою є індивідуальність стилю, експресивність і мовна гнучкість, автоматизовані інструменти можуть зменшувати простір для творчості перекладача. У деяких випадках фіксуються й технічні труднощі – наприклад, несумісність із певними текстовими редакторами чи форматами файлів, що створює додаткові перешкоди в роботі.

Викладачі перекладацьких дисциплін наголошують на необхідності підсилення практичної складової підготовки здобувачів вищої освіти, зокрема шляхом систематичного оновлення навчальних програм і регулярного тренування навичок роботи з різними видами CAT-засобів. Опанування таких технологій, за їхніми спостереженнями, не лише підвищує точність і якість перекладу, а й формує у майбутніх перекладачів конкурентні переваги на ринку праці.

Отримані результати дають підстави стверджувати, що автоматизовані перекладацькі системи є важливим і потужним ресурсом у професійній діяльності перекладача. Водночас рівень їх ефективності безпосередньо залежить від технічної грамотності користувача та вміння адаптувати інструменти до специфіки конкретного тексту чи проєкту. Це підтверджує необхідність комплексного підходу до навчання, що поєднує теоретичні засади перекладознавства, практичну підготовку і безперервне професійне вдосконалення.

Педагоги звертають увагу на те, що для сучасних перекладачів важливо не лише розуміти принципи роботи CAT-систем, а й мати практичний досвід їх застосування. Тому доцільно впроваджувати у навчальний процес комплексні заняття, побудовані на реальних перекладацьких завданнях, із використанням сучасних програмних платформ, таких як SDL Trados, MemoQ або Smartcat.

Узагальнення результатів опитування свідчить, що автоматизовані перекладацькі інструменти стали невід'ємним стандартом сучасної перекладацької практики. Проте їх раціональне використання вимагає системної підготовки, здатності до технічної адаптації та готовності до постійного оновлення знань. Практичні дані підтверджують, що саме завдяки умінню швидко пристосовуватись до нових технологій перекладачі можуть досягати високої продуктивності й точності під час роботи зі спеціалізованими текстами.

На основі результатів опитування, проведеного серед викладачів закладів вищої освіти та практикуючих перекладачів, було визначено низку найпоширеніших труднощів, які виникають у процесі роботи з комп'ютеризованими системами підтримки перекладу (CAT-tools). Аналіз отриманих даних дозволив виокремити кілька ключових проблем, з якими стикаються користувачі цих програмних засобів.

1. Найчастішою проблемою є нестача достатньої підготовки (55%). Більшість опитаних респондентів зазначили, що у навчальних програмах бракує ґрунтовного ознайомлення з функціональними можливостями CAT-засобів. Це стосується як теоретичного опанування принципів їхньої роботи, так і практичних навичок користування. Унаслідок цього навіть досвідчені перекладачі не завжди можуть повною мірою використати потенціал таких інструментів, що знижує ефективність перекладацької діяльності.

2. Складність інтерфейсу та процесу освоєння програмного забезпечення становить серйозну перешкоду (50%). Половина учасників опитування наголосила, що інтерфейси деяких CAT-платформ є перевантаженими функціями, які потребують тривалого часу для вивчення.

Це створює труднощі для новачків і фахівців без технічної підготовки. Зазначена проблема часто зумовлює психологічний бар'єр у використанні новітніх технологій у перекладацькій практиці.

3. Обмеження при перекладі творчих або нестандартних текстів (40%) є ще однією істотною проблемою. Опитані перекладачі підкреслюють, що комп'ютеризовані системи найефективніше працюють із технічними, юридичними чи інструктивними текстами, де важлива термінологічна точність. Водночас при перекладі художніх, маркетингових чи поетичних текстів спостерігається нестача гнучкості, що ускладнює передачу стилістичних та емоційних відтінків.

4. Несумісність форматів (30%) також створює значні труднощі. Частина респондентів відзначила проблеми при роботі з різними типами файлів, особливо тими, що мають складну структуру або специфічне форматування, наприклад HTML чи PDF-документи з багаторівневою версткою. Це часто ускладнює імпорт, редагування або подальше збереження перекладених матеріалів.

5. Окремі учасники (15%) вказали на технічні збої та програмні помилки. Серед найпоширеніших випадків – зависання програм при роботі з великими документами, втрата даних, труднощі із синхронізацією файлів у хмарних середовищах тощо. Хоча такі ситуації трапляються нечасто, вони можуть суттєво вплинути на терміни виконання замовлень і якість перекладу.

У цілому отримані результати свідчать, що, незважаючи на високий потенціал САТ-засобів, їх ефективне використання можливе лише за умови належної підготовки перекладачів, надання технічної підтримки та вдосконалення інтерфейсів для полегшення користування.

Таким чином, досвід викладачів і практикуючих перекладачів у роботі з комп'ютеризованими системами перекладу є важливим джерелом для вдосконалення навчальних програм і створення методичних рекомендацій, які сприятимуть ефективній інтеграції сучасних цифрових технологій у процес професійної підготовки майбутніх фахівців.

3.2. Методичні рекомендації щодо ефективного використання САТ-інструментів у перекладі спеціалізованих текстів

У сучасних реаліях, коли цифрові технології дедалі глибше проникають у всі сфери професійної діяльності, робота перекладача також зазнає істотних змін. Одним із найважливіших проявів цієї трансформації стало активне впровадження автоматизованих інструментів перекладу (CAT-tools), які нині розглядаються не просто як допоміжний ресурс, а як повноцінний елемент професійного середовища перекладача [41].

Проведене дослідження, що включало анкетування та інтерв'ювання перекладачів-практиків і викладачів філологічних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, засвідчило помітне зростання використання таких технологій у перекладацькій діяльності. Респонденти відзначали, що САТ-засоби активно застосовуються під час роботи з різними типами текстів, зокрема технічними, юридичними, економічними та аграрними. Найбільше зростання спостерігається у сфері перекладу спеціалізованих текстів, де точність, послідовність термінології та структурна узгодженість є ключовими критеріями якості.

Разом із тим результати дослідження продемонстрували не лише позитивні зрушення, а й низку труднощів, які супроводжують процес впровадження цифрових інструментів у перекладацьку практику. Серед основних проблем було виокремлено складність освоєння інтерфейсу деяких платформ, технічні порушення, несумісність форматів файлів, обмеження у перекладі художніх або креативних текстів, а також недостатній рівень підготовки майбутніх перекладачів до ефективного використання САТ-засобів у реальних умовах роботи.

У зв'язку з виявленими труднощами постала необхідність створення комплексу методичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення процесу підготовки здобувачів вищої освіти до роботи з такими інструментами. Мета цих рекомендацій полягає не лише у спрощенні процесу освоєння програм, а й у формуванні навичок їх цілеспрямованого

використання залежно від типу тексту, мети перекладу та вимог замовника. Розроблений підхід ґрунтується на поєднанні практичного досвіду перекладачів, результатів анкетування та аналізу найтипівіших проблем, які виникають під час перекладу спеціалізованих текстів технічного, юридичного, аграрного й медичного характеру.

Одним з головних чинників ефективного застосування САТ-інструментів (Computer-Assisted Translation tools) у перекладі є усвідомлений вибір програмного забезпечення відповідно до специфіки тексту. Адже кожен жанр і тип тексту має власні вимоги до рівня автоматизації, структури, термінологічної узгодженості та стилістичної адаптації. Наприклад, для технічних або юридичних документів доцільно обирати системи з потужними базами термінів і функцією перевірки консистентності, тоді як для маркетингових чи художніх текстів важливою є гнучкість редагування і можливість збереження індивідуального стилю автора.

Таким чином, раціональний підхід до вибору САТ-засобу забезпечує не лише підвищення якості перекладу, а й оптимізує час, знижує ризик помилок і сприяє ефективнішій організації перекладацького процесу (Рис. 3.2).

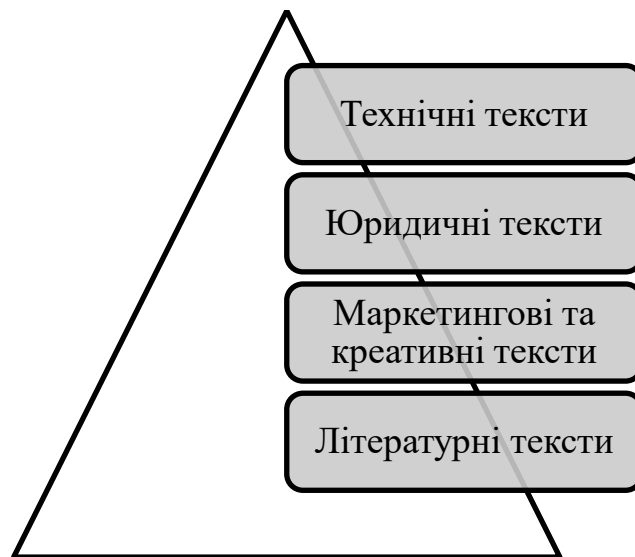


Рис. 3.1 Сфери аналізу застосування перекладацьких інструментів

Для перекладу технічної та наукової документації, зокрема інструкцій, специфікацій, технічних описів, наукових звітів, доцільно користуватися професійними програмами на кшталт SDL Trados Studio, memoQ або

Wordfast Pro. Зазначені системи мають низку переваг, які забезпечують ефективність і точність перекладацької роботи. Зокрема, вони підтримують різні формати файлів (XML, INDD, HTML, Excel), дозволяють створювати власні термінологічні бази й глосарії, пропонують функцію автозаповнення, а також автоматичний підбір відповідних термінів. Завдяки цьому зберігається високий рівень послідовності перекладу, що є особливо важливим при роботі з технічною документацією.

Приклад. Під час перекладу інструкції до побутової техніки з англійської мови програма Trados Studio автоматично заповнює повторювані фрази, завдяки чому перекладач значно економить час і зменшує ризик неточностей.

Під час роботи з юридичними документами – контрактами, законодавчими актами, ліцензійними угодами – доцільно обирати ті CAT-інструменти, які забезпечують багаторівневу термінологічну перевірку та зберігають конфіденційність даних. Серед найзручніших рішень для таких завдань – Across, Memsource та Déjà Vu. Вони дозволяють здійснювати контроль термінології, унеможливаючи використання недоречних синонімів, створювати вузькоспеціалізовані термінологічні банки для конкретних типів документів, а також ефективно управляти перекладацькими проєктами та їхніми версіями.

Приклад. Під час перекладу угоди про нерозголошення інформації (Non-Disclosure Agreement) доцільно скористатися Memsource, де можна інтегрувати спеціалізований юридичний глосарій, що гарантує точність і відповідність термінів.

Інший тип текстів (рекламні матеріали, контент для вебсайтів, блогів чи соціальних мереж) потребує іншого підходу. У цьому випадку важливо не лише передати зміст, а й адаптувати його до культурного контексту цільової аудиторії. Для таких завдань доцільно використовувати інструменти, що підтримують локалізацію та інтеграцію з системами машинного перекладу (MT) і засобами постредагування. Серед найефективніших – Smartcat, Crowdin та MateCat.

Їхні переваги полягають у зручному інтерфейсі, що підтримує роботу в команді, можливості гнучко локалізувати тексти під різні ринки та доступі до вже створених перекладів і стилістичних шаблонів.

Приклад. Під час перекладу вебсторінки туристичного сервісу важливо враховувати культурні особливості країни-реципієнта. У Smartcat можна адаптувати маркетинговий текст до локальної культури, залучивши до співпраці редактора – носія мови.

Художні тексти (поезія, проза, есеїстика) відзначаються високим рівнем образності та індивідуального стилю, тому звичайні САТ-інструменти застосовуються тут обмежено. Проте комбінація таких програм, як Trados Studio чи memoQ, з ручним редагуванням може бути корисною для створення перекладних пам'ятей, особливо коли перекладач працює над серією творів одного автора.

Приклад. Під час перекладу циклу оповідань можна створити стилістичну пам'ять, яка допомагає зберігати послідовність художніх засобів і манеру письма, притаманну оригіналові.

Одним із ключових етапів ефективного використання САТ-технологій є попередня підготовка тексту. Саме вона забезпечує коректну роботу системи, підвищує якість перекладу та сприяє досягненню точного, стилістично узгодженого результату. Завдяки цьому переклад стає не лише швидшим, а й більш професійним, що відповідає сучасним вимогам до якості мовного посередництва

Перед завантаженням документа до САТ-системи перекладач має уважно проаналізувати його структуру та технічні характеристики. На цьому етапі особливо важливо звернути увагу на наявність нестандартних форматувань, зокрема таблиць, нумерованих або маркованих списків, а також зносок і коментарів. Варто окремо перевірити графічні елементи – діаграми, схеми, інфографіку, зображення з текстовими вставками. Такі компоненти потребують попередньої адаптації, щоб уникнути їх некоректного відображення після імпорту файлу в середовище САТ-інструментів. Не менш важливо враховувати наявність у документі вставок

іншими мовами, латинських скорочень, формул або спеціальних символів, які можуть бути сприйняті програмою як помилки або технічні теги.

Щоб забезпечити сумісність із системами комп'ютерної підтримки перекладу, такими як SDL Trados Studio, MemoQ чи Smartcat, доцільно зберігати матеріал у редагованих форматах – .docx, .xml або .xliff. Використання зображень, PDF-файлів із векторними шарами або сканованих копій слід уникати, адже вони вимагають проведення OCR-розпізнавання (оптичного розпізнавання символів), що нерідко спричиняє спотворення тексту та появу помилок у сегментації.

Перед початком перекладу важливо підготувати термінологічну базу. Якщо текст належить до певної галузі (юридичної, технічної чи медичної) доцільно створити або оновити глосарій ключових термінів. Також варто перевірити Translation Memory (TM), щоб визначити, чи містить вона релевантні сегменти. На цьому етапі перекладач може створити правила pre-processing, наприклад: ігнорування технічних тегів, захист певних фрагментів від перекладу, застосування регулярних виразів для автоматичного форматування чисел і дат.

Не менш суттєвою є технічна чистота тексту: необхідно видалити зайві пробіли, некоректні розриви рядків і непотрібні символи, що можуть вплинути на правильну сегментацію в CAT-системі. У процесі підготовки перекладач має також уніфікувати стилістичні елементи – забезпечити єдину форму запису одиниць виміру, скорочень, дат і власних назв. Якщо документ створений за допомогою машинного перекладу або має ознаки низької якості, доцільно провести додаткове редагування для усунення граматичних та синтаксичних недоліків.

Отже, ретельна попередня підготовка тексту перед завантаженням у CAT-систему є важливим етапом усього процесу перекладу. Вона сприяє підвищенню ефективності автоматизованої обробки, зменшує кількість технічних і лінгвістичних помилок, скорочує час на редагування та забезпечує стабільно високу якість кінцевого перекладу. Такий підхід є особливо значущим при роботі зі спеціалізованими текстами, де точність,

термінологічна узгодженість і форматування відіграють вирішальну роль у професійній практиці перекладача.

3. Використання термінологічних баз і пам'яті перекладу.

Ефективне застосування термінологічних баз (ТБ, Termbase) та пам'яті перекладу (ТМ, Translation Memory) є одним із найважливіших чинників, що забезпечують високу якість, послідовність і швидкість перекладу спеціалізованих текстів. Особливо це актуально для сфер технічного, юридичного, медичного та ІТ-перекладу, де точність термінології та однорідність стилістики мають вирішальне значення.

Пам'ять перекладу являє собою базу даних, у якій зберігаються вже перекладені сегменти (речення або їх частини) у вигляді пар «оригінал – переклад». Під час роботи система комп'ютерного перекладацького середовища (CAT tool) автоматично співставляє нові сегменти з наявними у базі та пропонує перекладачеві найбільш відповідні варіанти. Таким чином, перекладач отримує можливість не лише пришвидшити процес, а й підтримувати узгодженість перекладу на всіх етапах проєкту.

Основні переваги використання пам'яті перекладу полягають у:

- забезпеченні єдності термінології та стилістики;
- значному прискоренні перекладацького процесу завдяки автоматичному підбору повторюваних фрагментів;
- скороченні часу й витрат при оновленні або локалізації текстів;
- підвищенні якості за рахунок повторного використання перевірених перекладів.

Наприклад, під час перекладу технічної інструкції, де часто трапляється фраза «*Press the power button to start the device*», програма автоматично підставляє вже затверджений варіант перекладу. Це зменшує ризик помилки та суттєво підвищує продуктивність роботи.

Термінологічна база, у свою чергу, є впорядкованим зібранням термінів, кожен з яких має визначення, переклад іншими мовами, контекстуальні приклади, граматичні позначки та інші параметри. ТБ відіграє ключову роль у стандартизації термінології, що особливо важливо

для великих проєктів і командної роботи кількох перекладачів.

Для досягнення найкращих результатів рекомендуємо:

- створювати ТМ і ТВ вже на початкових етапах перекладацького проєкту;
- постійно оновлювати пам'ять перекладу, додаючи нові схвалені сегменти;
- регулярно перевіряти й редагувати термінологічну базу за участі фахівців відповідної галузі;
- використовувати інтегровані рішення, такі як Trados Studio, MemoQ, Wordfast, які поєднують роботу з ТВ, ТМ і засобами контролю якості (QA check);
- застосовувати функції автоматичної перевірки для виявлення можливих термінологічних або стилістичних відхилень.

Загалом, системне впровадження термінологічних баз і пам'яті перекладу у професійну діяльність перекладача дозволяє не лише покращити якість текстів, а й оптимізувати робочі процеси, особливо в умовах жорстких дедлайнів і великих обсягів роботи. Ці інструменти сьогодні виконують не просто допоміжну, а стратегічну функцію у сучасній перекладацькій практиці, формуючи основу професійної компетентності перекладача.

Для великих або колективних перекладацьких проєктів доцільним є проведення зовнішнього редагування або незалежного рецензування, коли інший фахівець перевіряє готовий текст. Такий підхід дозволяє виявити неочевидні недоліки, уникнути повторюваних помилок і покращити загальний рівень перекладу.

5. Подолання типових труднощів

Попри те, що комп'ютеризовані перекладацькі засоби (CAT-tools) значно полегшують роботу перекладача, їх ефективне використання потребує певного досвіду та вміння долати типові труднощі. Володіння відповідними стратегіями допомагає підвищити якість перекладу, зменшити кількість технічних помилок і зробити робочий процес більш продуктивним.

Однією з найпоширеніших проблем є складність інтерфейсу більшості

програм. Новачкам часто доводиться витратити багато часу, щоб розібратися з усіма функціями та налаштуваннями. Для полегшення цього процесу доцільно:

- проходити офіційні курси сертифікації (наприклад, SDL Trados Certification);
- користуватися безкоштовними навчальними ресурсами – відеоуроками, онлайн-курсами на YouTube, LinkedIn Learning, Coursera;
- створювати власні короткі інструкції або «шпаргалки» для повторюваних дій у програмі.

Ще одне поширене ускладнення виникає під час роботи з текстами, що вимагають творчого підходу – художніми, публіцистичними чи рекламними. CAT-засоби розраховані переважно на технічні тексти зі сталою термінологією, тому в креативних перекладах вони можуть створювати ефект шаблонності. Щоб уникнути цього, перекладачі:

- застосовують CAT-програми лише для первинного аналізу та поділу тексту на сегменти, а стилістичне редагування здійснюють поза програмою;
- використовують функцію post-editing, тобто постредагування, яке дозволяє вручну адаптувати готові сегменти відповідно до стилістичних і жанрових вимог.

Багато труднощів пов'язані також із недостатнім знанням можливостей самих CAT-інструментів. Через це перекладачі не завжди використовують програми на повну потужність. Щоб уникнути втрати потенціалу, рекомендується:

- регулярно відвідувати професійні вебінари, брати участь у тренінгах, читати блоги досвідчених перекладачів;
- включати практичні заняття з CAT-технологій до навчальних курсів для здобувачів філологічних спеціальностей;
- створювати власні навчальні кейси з реальними прикладами перекладу та поширювати їх серед колег і студентів.

Не менш важливими є технічні проблеми. Збій програми або втрата з'єднання можуть призвести до втрати даних чи помилок у перекладених

сегментах. Для запобігання таким ситуаціям доцільно:

- регулярно зберігати проєкт і створювати резервні копії файлів;
- використовувати лише офіційні ліцензовані версії програмного забезпечення;
- мати базові знання з технічного обслуговування програм або підтримувати зв'язок із технічною службою.

З метою систематизації основних труднощів, які виникають у процесі роботи з CAT-засобами, доцільно узагальнити їх у таблиці (табл.3.1). Вона відображає найтипівші проблеми користувачів і пропонує конкретні шляхи їх вирішення. Такий підхід допомагає не лише уникнути повторюваних помилок, а й ефективніше організувати перекладацький процес за допомогою автоматизованих інструментів (SDL Trados, MemoQ, Wordfast тощо).

Таблиця 3.1

Подолання труднощів при використанні CAT-інструментів у перекладі спеціалізованих текстів

Виявлена проблема	Можливі причини	Рекомендовані рішення
Складність освоєння інтерфейсу програми	Недостатній досвід, перевантаженість функцій	Проведення інструктажів, використання навчальних відео, послідовне вивчення функцій
Обмеженість у перекладі креативних або художніх текстів	Механічне застосування шаблонів, зниження варіативності	Використання CAT-інструментів лише як допоміжних, редагування перекладу вручну
Проблеми сумісності з різними форматами файлів	Обмежена підтримка форматів певною платформою	Використання конвертерів, оновлення ПЗ, вибір платформи з широким діапазоном сумісності
Відсутність достатньої підготовки перекладача до роботи з інструментом	Брак тренінгів або супровідної документації	Впровадження курсів у ЗВО, стажування з використанням реальних кейсів
Збої, помилки програмного забезпечення	Несумісність версій, слабка техпідтримка	Регулярні оновлення, вибір ліцензійного ПЗ, робота з хмарними сервісами для автоматичного збереження даних

Подолання зазначених труднощів можливе лише за умови поєднання технічної грамотності перекладача з його професійною гнучкістю. Важливим чинником є системне навчання роботі з цифровими інструментами, уміння

адаптувати їх до конкретних завдань перекладу, критичне осмислення автоматизованих функцій і постійне вдосконалення власної компетентності. Саме ці складові забезпечують ефективне й результативне використання CAT-інструментів під час перекладу спеціалізованих текстів.

6. Організація колективної роботи у CAT-середовищі.

У сучасній перекладацькій практиці дедалі частіше виникає потреба у виконанні масштабних проєктів у короткі терміни, що зумовлює необхідність налагодженої колективної взаємодії. Спільна діяльність перекладачів, редакторів, коректорів і менеджерів проєктів дозволяє оптимізувати процес перекладу, забезпечити термінологічну єдність і підтримувати узгоджений стиль у межах усього тексту.

Новітні CAT-інструменти, зокрема Trados Team, MemoQ Cloud, Smartcat, Wordfast Anywhere та XTM Cloud, відкривають широкі можливості для одночасної роботи кількох фахівців над одним перекладом. Завдяки хмарним технологіям користувачі отримують змогу:

- зберігати всі матеріали – переклад, пам'ять перекладу та термінологічні бази, у централізованому сховищі;
- чітко розподіляти ролі між учасниками команди (перекладач, редактор, коректор, перевіряючий);
- бачити внесені зміни в реальному часі;
- уникати дублювання роботи з ідентичними сегментами.

Ефективна організація командної роботи передбачає попереднє узгодження термінології між усіма учасниками. Для цього створюється спільна термінологічна база, яка:

- формується ще до початку перекладу;
- автоматично підставляє потрібні варіанти термінів під час роботи з сегментами;
- може доповнюватися або редагуватися у процесі виконання проєкту (за погодженням менеджера).

Таким чином, хмарні CAT-системи не лише підвищують оперативність і зручність виконання перекладацьких завдань, а й сприяють формуванню спільної перекладацької культури, у якій кожен учасник команди робить свій

внесок у створення якісного та цілісного тексту перекладу.

Хмарні платформи типу CAT сьогодні перетворилися на невід'ємний елемент сучасної перекладацької практики. Вони поєднують у собі інструменти для керування завданнями, відстеження прогресу, контролю термінів виконання та оцінки ефективності роботи. Менеджер проєкту в такій системі виконує низку важливих функцій: створює новий проєкт, додає необхідні файли, розподіляє обсяг роботи між перекладачами, координує виконання завдань, контролює строки й аналізує можливі затримки. Після завершення перекладу він здійснює фінальну перевірку, узгоджує всі варіанти і здійснює експорт готового матеріалу у потрібному форматі.

Методично обґрунтоване й раціональне використання CAT-засобів допомагає підвищити якість перекладу, зменшити ризики лексичних і граматичних неточностей, а також гарантує термінологічну послідовність. Формування та розвиток цифрових компетентностей перекладачів стає необхідною умовою їхньої конкурентоспроможності на ринку мовних послуг, де швидкість і точність роботи безпосередньо впливають на професійну репутацію.

Розроблені методичні рекомендації спираються на результати анкетування перекладачів і викладачів, а також на аналіз реальних перекладацьких проєктів, виконаних із використанням сучасних CAT-інструментів. Їхнє призначення – допомогти подолати типові труднощі користувачів і зробити роботу з такими платформами більш ефективною. Запропоновані підходи сприятимуть підвищенню професійної компетентності перекладачів, удосконаленню викладання перекладацьких дисциплін та забезпеченню якісного, швидкого й узгодженого перекладу спеціалізованих текстів із використанням цифрових технологій.

Таким чином, впровадження методичних рекомендацій дозволить не лише підвищити якість перекладу, а й оптимізувати сам процес, зробивши його прозорішим, технологічно гнучким і відповідним до сучасних вимог перекладацької індустрії. Використання CAT-засобів у поєднанні з професійними навичками перекладача забезпечує точність, стандартизацію й ефективність – ключові критерії успіху в галузі перекладу.

ВИСНОВКИ

Застосування автоматизованих перекладацьких інструментів (CAT-tools) у процесі перекладу спеціалізованих текстів посідає важливе місце в сучасній перекладацькій практиці, адже саме вони забезпечують якість, точність і оперативність роботи перекладача. У добу інтенсивного розвитку цифрових технологій більшість інформації стосується технічної, юридичної, медичної, економічної та інших спеціалізованих сфер, де потреба у швидкому й коректному перекладі є особливо нагальною. Використання CAT-систем надає перекладачеві можливість працювати з інструментами пам'яті перекладу (Translation Memory), глосаріями, термінологічними базами, функціями контролю якості тощо. Завдяки цьому не лише зменшується час на виконання завдання, а й забезпечується термінологічна послідовність і структурна узгодженість текстів, що є визначальним чинником у роботі з фаховими матеріалами.

Сучасні платформи, такі як SDL Trados Studio, MemoQ, Wordfast, Across, Smartcat, Memsource та інші, відкривають широкі можливості для інтеграції перекладацьких процесів у єдиний технологічний простір. Вони дають змогу адаптувати діяльність перекладача до міжнародних стандартів, спрощують взаємодію між учасниками проєкту, а також допомагають зберігати стилістичну єдність перекладених текстів. Водночас досвід користувачів свідчить, що ефективність застосування таких інструментів безпосередньо залежить від рівня підготовки перекладача, його обізнаності з технічними можливостями програм, вміння редагувати текст, створювати термінологічні бази й адаптувати переклад до конкретного комунікативного контексту.

У межах проведеного дослідження було здійснено опитування викладачів кафедри германської і української філології, працівників міжнародного відділу та мовного центру Полтавського державного аграрного університету, а також практикуючих перекладачів. Метою було з'ясувати рівень використання автоматизованих засобів перекладу в професійній діяльності. Результати анкетування показали, що більшість респондентів

активно працюють з платформами SDL Trados, MemoQ і Smartcat, проте деякі користувачі відзначили труднощі, пов'язані з освоєнням інтерфейсу, сумісністю форматів файлів і браком навчальних матеріалів. Ці спостереження підтверджують необхідність систематичної підготовки перекладачів та розроблення методичного супроводу для ефективного опанування САТ-інструментів.

На підставі аналізу отриманих даних було створено методичні рекомендації, спрямовані на подолання типових труднощів у роботі з автоматизованими системами. До них увійшли пропозиції щодо організації навчальних тренінгів, вибору програмного забезпечення залежно від типу тексту, а також алгоритми адаптації перекладацьких процесів відповідно до особливостей жанру та стилю. Такі рекомендації мають на меті не лише полегшити практичну діяльність перекладачів, а й підвищити рівень їхньої цифрової компетентності, що є однією з ключових складових сучасної професійної освіти.

Якість результату значною мірою визначається не лише функціоналом програм, а й людським чинником – компетентністю перекладача, його здатністю критично аналізувати текст, застосовувати контекстуальні рішення, а також готовністю постійно вдосконалювати свої навички у сфері цифрових технологій. Таким чином, ефективне впровадження автоматизованих засобів перекладу передбачає комплексний підхід, що поєднує технічну грамотність, методичну підготовку й практичний досвід.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що САТ-інструменти стали невід'ємною частиною сучасного перекладацького процесу. Вони є необхідними при роботі з фаховими текстами, де точність, термінологічна узгодженість і стилістична цілісність мають вирішальне значення. Науково обґрунтоване впровадження рекомендацій щодо їхнього використання формує підґрунтя для підвищення якості перекладу, розвитку професійної компетентності перекладачів і зміцнення позицій української перекладацької школи в умовах цифрової трансформації суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белозьорова А. QA-модулі у CAT-інструментах: аналіз ефективності. *Журнал перекладознавства*. 2022. №15. С. 38–55.
2. Бондаренко О. Використання Smartcat у аграрному перекладі. *Аграрна філологія*. 2023. №5. С. 99–112.
3. Гуменюк В. Синхронізація хмарних CAT-систем як метод оптимізації командної роботи. *Лінгвістичні дослідження*. 2021. №12. С. 99–114.
4. Демченко Я. Використання глосаріїв у перекладі медичних звітів. *Медична лінгвістика*. 2020. №8. С. 77–92.
5. Зінченко О. Використання CAT-інструментів у перекладі агропромислової документації. *Аграрна філологія*. 2023. №6. С. 45–60.
6. Іванова Т. Використання Trados Studio у перекладі технічної документації. *Переказ і практика*. 2017. №1. С. 45–62.
7. Ісаєв Р. Застосування цифрових технологій у перекладі спеціалізованих текстів. *Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика* : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 20 листопада 2025 р.). Полтава : ПДАУ, 2025. С. 101–103
8. Коваленко І. Локальні vs хмарні CAT-інструменти: порівняльний аналіз. *Інформаційні технології в освіт.* 2018. №5. С. 50–63.
9. Ковальчук Н. Постредагування машинного перекладу: досвід українських перекладачів. *Філологічна практика*. 2021. №9. С. 88–102.
10. Коломієць Л. Комп'ютерна підтримка перекладацької діяльності: теорія і практика. Полтава: ПДАУ. 2018.
11. Коломієць Л. М. Теорія і практика художнього перекладу: навч. посібник. ВЦ Академія. 2011.
12. Коломійчук І. Порівняння CAT-систем у перекладі технічної документації. *Технічна лінгвістика*. 2021. №9. С. 58–74.
13. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. К.: Академія, 2017.

14. Кочерган М. Технології перекладу у філологічній освіті. Київ: Знання, 2019.
15. Лисенко С. Виклики перекладу креативних текстів із використанням САТ. *Література та переклад*. 2021. №3. С. 130–145.
16. Лисиченко Н. М. Сучасні аспекти застосування автоматизованих систем перекладу у професійній діяльності перекладача. *Наукові записки НаУКМА. Філологія*, 2021. №219. С. 35–41.
17. Мацько Л. І., Сидоренко О. Г. Культура фахового мовлення. ВЦ Академія, 2012.
18. Мельник П. Системи ТМ як засіб уніфікації перекладу. *Лінгвістика і освіта*. 2018. №10. С. 112–126.
19. Мироненко А. Особливості перекладу юридичних документів з допомогою САТ. *Правова лінгвістика*. 2019. №3. С. 150–167.
20. Назаренко О. Специфіка перекладу юридичних аббревіатур. *Правова лінгвістика*. 2022. №1. С. 78–91.
21. Остапенко М. Методи перевірки якості QA у САТ-системах. *Журнал мовних технологій*. 2017. №6. С. 45–60.
22. Пашковська Ю. Проблеми використання САТ-систем в освіті. *Методика викладання мов*. 2016. №7. С. 27–41.
23. Петриченко І. Інтерактивна робота з ТМ у процесі локалізації. *Наукові записки КНУ. Лінгвістика*. 2018. №21. С. 112–130.
24. Пономарів О. Термінологічна точність у фахових перекладах. Харків: Фоліант. 2020.
25. Раєвська Н. Міждисциплінарність фахових текстів та перекладу. *Спеціальна лінгвістика*. 2015. №4. С. 89–104.
26. Сидоренко Т. Роль QA в локалізації. *Професійний перекладач*, 2019. №6. С. 45–57.
27. Скрипник Р. Емпіричний аналіз досвіду САТ-інструментів. *Наукові записки ПДАУ*. 2022. №28. С. 153–169.
28. Смірнов О. Вплив машинного перекладу на якість фахових

перекладів. *Філологічний огляд*. 2023. №14. С. 120–135.

29. Тараненко П. Роль ТМ в перекладі юридичних текстів. *Юридична лінгвістика*. 2019. №2. С. 20–35.

30. Фіалковська Н. Інституційні підходи до впровадження САТ. *Мовні технології в університетській практиці*. 2017. №4. С. 98–115.

31. Фоменко Є. Розвиток цифрових компетентностей перекладача. *Лінгвістичний аналіз*. 2023. №14. С. 221–239.

32. Черненко Л. Локалізація і САТ: кейси з IT-сфери. *Інформаційні системи й переклад*. 2016. №4. С. 54–70.

33. Черниш І. Використання ТМ-еквівалентів у навчальному процесі. *Переклад і освіта*. 2022. №11. С. 125–140.

34. Шевченко В. Використання QA-модулів у Smartcat: кейс-дослідження. *Журнал мовних технологій*. 2022. №10. С. 102–118.

35. Шевченко І. С. Професійна комунікація в перекладі: теорія і практика. КНУ імені Тараса Шевченка, 2015.

36. Яковенко В. Перекладацький інструмент у цифрову добу. *Лінгвістичний вісник*. 2019. №5. С. 25–38.

37. Яценко В. А. Особливості перекладу спеціалізованих текстів у галузі права: проблеми і виклики. *Наукові праці ЧНУ імені Юрія Федьковича. Філологія*. 2020. №24. С. 89–95.

38. Balling S., Chrastil E. Trends in cloud-based CAT tools: Smartcat and Memsource. *Computer-Assisted Translation*. 2021. №5, 57–83.

39. Bowker L. Auto-publication and translation memories: New trends. *Meta: Translators' Journal*, 2023. №68. С. 210–229.

40. Bowker L., Ciro J. Computer-aided translation technology: A practical introduction. MIT Press. 2021.

41. Bowker L., Fisher S. Terminology management in modern CAT tools. MIT Press. 2022.

42. Christodoulou A., Filippatou D. Human–computer interaction in translation tools: Theoretical and pedagogical issues. Springer. 2019.

43. Colina S. *Trusted translation: Legal concepts translated*. Routledge. 2017
44. Egan D., Saldanha G. Cognitive load in CAT usage: Empirical evidence. *Target*, 2022. №34. C. 87–106.
45. Esselink B. *A practical guide to localization* (2nd ed.). John Benjamins. 2018.
46. García I., Peña M. Translator interaction with CAT tools: a user study. *Machine Translation*. 2016. №30. C. 337–358.
47. Gaspari F. *Translation memories and human translators: A study in memory* (3rd ed.). John Benjamins. 2015.
48. Gaspari F., O'Brien S. Integrating MT in CAT workflows. *Across Languages and Cultures*. 2016. №17. C. 213–235.
49. Gouadec D. *Translation as a profession* (4th ed.). John Benjamins. 2016
50. Hanson H., Lambert F. Smartcat in professional environments: A case study. *Journal of Translation Technologies*. 2017. №4. C. 33–52.
51. Jurafsky D., Martin J. *Speech and Language Processing* (3rd ed.). Pearson. 2020.
52. Koehn P. Machine translation and post-editing in CAT workflows. In H. Alves & M. Jung (Eds.), *Translation Technology* (pp.101–118). Cambridge Scholars. 2020.
53. Lantz B. *Machine Translation: A Visual Guide* (2nd ed.). O'Reilly. 2018.
54. Mackintosh K. Quality assurance in CAT tools: A practical guide. *Translation & Interpreting Studies*. 2015. №10. C. 150–169.
55. Mackintosh K., O'Brien S. Efficiency metrics in CAT tools. *Translation Spaces*. 2016. №5. C. 1–19.
56. O'Brien S. *Translators and Translation Tools: A Changing Landscape*. Bloomsbury. 2018.
57. O'Brien S., Specia L. *Translation quality estimation: Frameworks and tools*. Routledge. 2020.
58. O'Hagan M. *The Routledge Handbook of Translation and Technology*.

Routledge. 2022.

59. O'Hagan M., Ashworth D. Translation-mediated communication in a digital world. Routledge. 2019.

60. Pym A. Translation technology and translator training: Decentering the computer. Routledge. 2021.

61. Rabadán R. Interactive post-editing of machine translation: Processes, evaluation and tools. John Benjamins. 2019.

62. Roturier J. Immersive environments for translator training: The use of CAT tools in virtual settings. Routledge. 2020.

63. Rowley C. Technology and translation: A framework for translator competence. *Linguistica Antverpiensia*. 2015.

64. Schmitz K. MemoQ's role in technical translation projects. *Localization Journal*, 2020. №12. C. 45–67.

65. Švecová H., Wang R. Using CAT tools in medical translation: Challenges and solutions. *Journal of Specialized Translation*. 2019. №32. C. 87–110.

66. Zhu J., Bowker L. TM reuse in legal translation projects. *The Journal of Specialised Translation*. 2018. №30. C. 1–18.

ДОДАТКИ

*Додаток А***Публікації в наукових та науково-практичних джерелах**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів**

**Кафедра германської і української філології
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра іноземних мов і методики викладання
Кафедра української та зарубіжної літератури і
порівняльного літературознавства**

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської філології та лінгводидактики**

**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Факультет романо-германської філології
Кафедра теоретичної та прикладної фонетики англійської мови**

**«МОВА І МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**20 ЛИСТОПАДА 2025 Р.
М. ПОЛТАВА**

Competence. *Multilingual Matters*. 1997.

2. Council of Europe. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume*. 2020.

3. Lantolf J. P., Thorne S. L. *Sociocultural Theory and the Genesis of Second Language Development*. Oxford University Press, 2006.

4. Vygotsky L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press, 1978.

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПЕРЕКЛАДІ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ТЕКСТІВ

Ісаєв Руслан,
здобувач 2 курсу другого (магістерського)
рівня вищої освіти спеціальності «Філологія» (спеціалізація «Германські
мови та літератури (переклад включно), перша – англійська») Полтавського державного аграрного університету;
Тагільцева Яніна,
доцент кафедри германської і української філології
Полтавського державного аграрного університету,
кандидат філологічних наук, доцент

У сучасну епоху цифрової трансформації роль технологій у перекладацькій діяльності значно зросла. Переклад спеціалізованих текстів (технічних, юридичних, економічних, медичних чи наукових) потребує не лише високого рівня мовної компетенції перекладача, але й глибоких знань у певній галузі [2]. Використання цифрових інструментів у цьому процесі стало невід'ємною складовою професійної діяльності перекладача, що дає змогу підвищити ефективність, точність та якість перекладу.

Цифрові технології у сфері перекладу представлені широким спектром засобів – від систем машинного перекладу до спеціалізованого програмного забезпечення для автоматизації перекладацької діяльності (CAT-tools). Вони забезпечують перекладача інтелектуальною підтримкою, дозволяючи оптимізувати процес роботи з великими обсягами тексту, зберігати узгодженість термінології та стилістики, а також мінімізувати людські помилки. Застосування таких технологій є особливо актуальним у перекладі спеціалізованих текстів, де навіть незначна неточність може призвести до суттєвих змістових викривлень [1].

Одним із найбільш поширених напрямів цифровізації перекладу є

використання систем комп'ютерної підтримки перекладу (CAT – Computer-Assisted Translation). До таких систем належать SDL Trados Studio, memoQ, Wordfast, Memsource, Smartcat, MateCat тощо. Вони поєднують у собі низку функцій: створення пам'яті перекладів (Translation Memory), роботу з термінологічними базами, автоматичну перевірку узгодженості термінів, інтеграцію із засобами машинного перекладу та колективну роботу над проектом. Завдяки використанню пам'яті перекладів перекладач може швидко повторно застосовувати вже опрацьовані сегменти, що суттєво скорочує час роботи і забезпечує єдність термінології.

Особливого значення цифрові технології набувають у перекладі технічних і наукових текстів. Такі тексти відзначаються високою щільністю термінології, наявністю формул, абревіатур, номенклатурних позначень, що вимагає точного відтворення. Для цього перекладачі часто використовують термінологічні бази даних (наприклад, IATE, TermCoord, Multiterm), а також глосарії галузевих термінів, створені на основі попередніх проектів. Застосування таких інструментів сприяє стандартизації перекладу, що є особливо важливим у міжнародних наукових та технічних комунікаціях.

Не менш важливим напрямом є інтеграція машинного перекладу (MT – Machine Translation) у професійну практику. Сучасні системи, зокрема DeepL, Google Translate, Microsoft Translator, Amazon Translate, базуються на нейронних мережах (Neural Machine Translation, NMT) і демонструють високий рівень адекватності. Проте, для перекладу спеціалізованих текстів машинний переклад потребує ретельного постредагування, адже система може некоректно інтерпретувати терміни або контекстуальні нюанси [3]. Поєднання CAT-інструментів із NMT-сервісами дає змогу створити ефективну екосистему «людина + машина», де перекладач виконує роль контролера і редактора результатів автоматичного перекладу.

У практиці перекладача важливе місце посідають також системи управління перекладацькими проектами (TMS – Translation Management Systems), які дозволяють організувати колективну роботу над великими проектами, розподіляти завдання між перекладачами, редакторами,

термінологами та замовниками. Це забезпечує не лише якісне управління процесом перекладу, але й економію часу, підвищення прозорості та зручності комунікації між учасниками.

Цифрові технології сприяють розвитку нових компетентностей перекладача. Сучасний фахівець має не лише володіти мовними навичками, але й розуміти принципи функціонування програмних інструментів, знати способи інтеграції машинного перекладу, створювати власні бази даних, управляти проектами в онлайн-середовищі. Цифровізація перекладацької діяльності впливає не лише на технічну сторону процесу, але й на професійний профіль перекладача загалом.

Цифрові технології у перекладі спеціалізованих текстів мають як беззаперечні переваги, так і певні виклики, що потребують уваги перекладача.

До основних переваг їх використання належать:

1. Підвищення ефективності перекладацької діяльності — цифрові інструменти дозволяють суттєво скоротити час виконання перекладу за рахунок автоматизації повторюваних операцій і використання пам'яті перекладів.
2. Забезпечення термінологічної точності – завдяки інтеграції термінологічних баз і глосаріїв перекладач має змогу дотримуватися узгодженості термінів у межах одного або кількох проектів.
3. Автоматизація рутинних процесів – такі функції, як перевірка орфографії, підрахунок обсягу роботи, узгодження форматування, виконуються системою автоматично, що зменшує ризик людських помилок.
4. Можливість колективної роботи – сучасні платформи дозволяють кільком перекладачам одночасно працювати над спільним проектом, обмінюватися термінами, перекладеними сегментами та коментарями.
5. Інтеграція з іншими системами – САТ-програми можуть бути поєднані з системами управління проектами, базами даних чи платформами машинного перекладу, що підвищує гнучкість і зручність роботи.

Серед основних викликів використання цифрових технологій у перекладацькій діяльності можна назвати:

1. Необхідність регулярного оновлення програмного забезпечення, що

потребує фінансових витрат і технічних знань.

2. Високі вимоги до цифрової компетентності перекладача, оскільки ефективне використання інструментів передбачає володіння технічними навичками та розуміння принципів роботи програм.

3. Ризики конфіденційності та безпеки даних, особливо при роботі з онлайн-платформами або хмарними сховищами.

4. Потреба у критичному оцінюванні результатів машинного перекладу, оскільки навіть сучасні нейронні системи можуть припускатися семантичних і стилістичних помилок.

Цифрові технології не замінюють перекладача, а розширюють його можливості. Їхнє ефективне використання передбачає гармонійне поєднання технологічних засобів із професійною майстерністю, знанням мовних та галузевих особливостей тексту. Саме тому впровадження цифрових інструментів у перекладацьку практику потребує як технічної підготовки, так і розвитку методичних підходів до навчання майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти.

Джерела та література

1. Коломієць Л. Сучасні тенденції розвитку комп'ютерного перекладу: теорія і практика. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 189 с.
2. Austermühl F. Translation and Technology: A Changing Landscape. London : Routledge, 2022. 238 p.
3. Pym A., Torres-Simón E. *Machine Translation and Human Creativity*. Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2020. 188 p.

ROUNDROBIN AS A COOPERATIVE LEARNING STRUCTURE IN LANGUAGE EDUCATION

Khromchenko Olena,
Associate Professor of the Department of English Grammar
Odesa I. I. Mechnikov National University,
PhD in Pedagogical Sciences

RoundRobin is an interactive speaking activity that promotes turn-taking, active listening, and equitable participation among learners. Originally developed in 1994 by Dr. Spencer Kagan, it represents one of the well-known Kagan Cooperative Learning structures widely implemented in communicative and task-based language